

OULU - KAJAANI -MAANTIE Oulussa ja Muhoksella 1785

Tieinventointi

Muhoksen kunta
Tekniset- ja
ympäristöpalvelut
2004

Oulun kaupunki
Keskusvirasto
Suunnittelupalvelut
2004

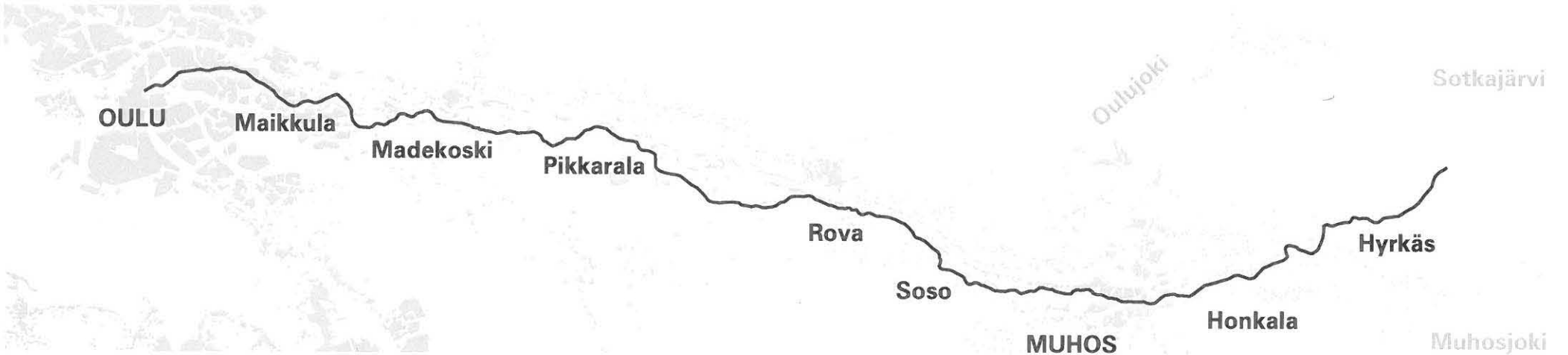

OULU, PIKKARALA. PUKINTIELTÄ SUTELANKANKAALLE.

MUHOS, KOSULANKYLÄ. VISKAALINTIELTÄ KOSULANTIELLE.

ETUKANNEN KUVAT

OULU - KAJAANI -MAANTIE **Oulussa ja Muhoksella 1785**

Tieinventointi

Muhoksen kunta
Tekniset- ja
ympäristöpalvelut
2004

Oulun kaupunki
Keskusvirasto
Suunnittelupalvelut
2004

JOHDANTO

Tässä työssä on selvitetty Oulun ja Kajaanin välisen vanhan maantien linjaus ja säilyneisyys Oulun linnan ja Muhoksen Hyrkkään välillä. Tieinventointi liittyy alueella käynnissä oleviin osayleiskaavatoihin. Tavoitteena oli, että selvityksen perusteella voidaan antaa perustellusti kaavamerkintöjä ja määräyksiä. Selvitystyön teki arkeologian opiskelija Maria Suvanto Oulun kaupungin suunnittelupalveluissa. Työn tilaajina toimivat Oulun kaupunki ja Muhoksen kunta.

Tieinventoinnin jälkeen tehtiin maastokatselmus inventoinnin pohjalta. Tällöin osa käytöstä pois jääneistä vanhoista tiejaksoista todettiin historiallisen ajan muinaismuistoiksi. Nämä tiejaksot on listattu kohdassa Historiallisen ajan muinaismuistot, esitelty osana laajempaa tiejaksoa kohdassa Inventointiraportti ja osoitettu liitekartoilla.

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	1
TIEN HISTORIAA	2
LÄHTEET JA MENETELMÄT	4
INVENTOINTIRAPORTTI	7
OULU	7
<i>Kajaanintullista Juurusojalle</i>	7
<i>Juurusojalta Hangaskankaalle</i>	9
MUHOS	14
<i>Kosulankylä-Laitasaari</i>	14
<i>Laitasaari – Muhos kk</i>	16
<i>Muhos kk - Muhosjoki</i>	19
<i>Muhosjoki – Muhoksen kunnan raja</i>	22
HISTORIALLISEN AJAN MUINAISMUISTOT	24
YHTEENVETO	25
LÄHDELUETTELO	27
KUVALUETTELO	29
LIITEKARTAT	32

TIEN HISTORIAA

Oulun ja Kajaanin välinen maantie kuuluu suurvalta-kauden tierakenteisiin. Pohjanlahden kiertävän rantatien jälkeen se oli Pohjois-Pohjanmaan toiseksi tärkein tie. Näiden kahden tien yhtymäkohta oli Oulussa.

Oulun ja Kajaanin välisen maantieyhteyden raivaus aloitettiin Kajaanin linnan rakentamistöiden yhteydessä, koska strategisesti merkittävän linnan huolto ja yhteydet muuhun valtakuntaan täytyi turvata. Tien rakentamisen pani alulle Oulun linnan käskynhaltija lisak Behm ja sitä jatkoi hänen seuraajansa Eerik Hare. Tie valmistui 1610-luvulla. Se kulki Oulujoen eteläpuolta Utajärvelle ja jatkoi sieltä Ahmasjärven länsipuolitse Säräisniemelle, josta soudettiin kesäisin Kajaaniin. Talvisin kuljettiin mahdollisesti jätse ensin Manamsaloon ja sieltä eteenpäin joko jätse tai osittain maata pitkin.¹

Alussa tie lienee ollut vain pahainen ratsupolku päätellen siitä, että vuonna 1681 Maaherra Wrangell antoi käskyn raivata tie vaunuin ajettavaan kuntoon. Talonpojat käyttivätkin mieluummin vesireittiä. Erityisesti suurempien tavaramäärien kuljettaminen oli helpompaa vesitse ja Oulujokiväylän merkitys kulkureittinä säilyi varsinkin kaupankäynnissä maantiestä huolimatta.² Maantien tärkeimpiä käyttäjäryhmiä olivat virka-

miehet ja sotilaat. Myös postilinja Viipurista Ouluun kulki Oulujokivarren tietä pitkin.³

Vuoden 1775 läänijaossa Kajaani menetti strategisen merkityksensä. Yhteys Oulun ja Kuopion välillä nousi valtakunnallisesti keskeiseksi. Oulu-Kuopio-maantie valmistui 1780-luvulla, ja Savon ja Oulun välinen liikenne ja postilinja siirtyivät uudelle tielle.⁴

Säräisniemen Olkkolanniemen ja Utajärven Mustikkakankaan välistä osuutta Oulu-Kajaani-maantiestä kutsutaan Keisarintieksi. Nimitys liittyy keisari Aleksanteri I Suomen matkaan vuonna 1819. Ilmeisesti keisarin oli aluksi tarkoitus matkustaa tätä reittiä Kajaanista Ouluun. Vaikka matkasuunnitelma muuttui, nimi jäi elämään. Keisarintie-nimitys ei ole ainutlaatuinen vaan Keisarinteitä löytyy Suomesta useampia.⁵ Syy nimitykseen on tavallisesti keisarin matkaaminen kyseistä tietä pitkin. Keisarin matkojen ei voi katsoa liittyneen nyt selvitetävänä olevaan tienpätkään, ja niinpä tässä tutkimuksessa käytetään tiehistorioissa esiintyvää nimitystä Oulu-Kajaani-maantie.

Oulu-Kajaani -maantien historiaa on käsitelty yleisellä tasolla koko maan tiehistoriaa käsittelevissä teoksissa. Lisäksi tien vaiheita on esitetty maakunta- ja paikall-

¹ Virrankoski 1973, 152-153.

² Toivo 1997, 163-164

³ Jutikkala 1938, 150.

⁴ Jutikkala 1938,

⁵ Esim. Oulun ja Tornion välinen vanha tielinja (Sorri 1992: "Keisarintie – matkailuvaltti Kemi-Keminmaa-Torniolle?". *Jatuli* XXII);

lishistorioissa.⁶ Pohjanmaan tieverkkoa on läpikäyty tarkemmin teoksessa ”Pohjanmaan kautta – tiet ja tie-liikenne Pohjanmaalla keskiajalta 1990-luvulle”⁷ Tielinjojen inventointeihin ei kuitenkaan ole teosta tehdessä ryhdytty vaan teiden paikallistaminen on tapahtunut ainoastaan kylien tarkkuudella arkistolähteiden pohjalta.

Pohjois-Pohjanmaan tiestöstä Pohjanmaan rantatien linjaus on selvitetty ja inventoitu Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Oulun tiepiirin tilauksesta.⁸ Oulun ja Kajaanin välisen vanhan maantien linjaus Kajaanista Muhokselle on niin ikään selvitetty Pohjois-Pohjanmaan liiton toimesta.

⁶ Esim. Vahtola 1991, 247; Viertola 1974, 61; Virrankoski 1973, 152-153; Wallin 1893, 88-89.

⁷ Salminen *et al.* 1997.

⁸ Kehusmaa 2000: Pohjanmaan rantatie Pohjois-Pohjanmaalla.

LÄHTEET JA MENETELMÄT

Vanhan Oulu-Kajaani-maantien selvitystyö aloitettiin tutustumalla paikallis- ja tiehistorioihin sekä tehtyihin tieinventointeihin. Varsinainen tielinjauksen selvitystyö tehtiin tämän jälkeen karttamateriaalin pohjalta, jota käsitellään jäljempänä. Kun tielinjaus oli vanhojen karttojen pohjalta saatu nykykartalle, inventoitiin vanhan maantien reitti maastossa.

Oulun maakunta-arkiston ja Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimiston arkistossa on runsaasti aluetta kuvaavia vanhoja karttoja, joista tarkoituksen mukaisimmaksi tähän selvitystyöhön tuntuivat Oulun läänin ylimääräisen maanmittari Johan Henrik Wallenborgin kartat Oulun- ja Kajaanin välisestä maantiestä vuodelta 1785 (Kuva 1).⁹ Wallenborg mittasi ja kartoitti Oulun läänin maantiet 1780-luvulla kylien ja talojen tienhoito-osuuksien määrittämistä varten. Wallenborgin karttojen ohella käytiin läpi myös muita Oulun maakunta-arkistossa olevia eri tarkoituksiin laadittuja Oulujokivarren karttoja. Nämä ajoittuivat 1700-luvun loppupuoliskolle ja 1800-luvulle, eikä niiden tielinja poikennut Wallenborgin piirtämästä.¹⁰ Lisäksi käytiin läpi Pohjois-

⁹ OMA, Oulun kartasto ja tietopalvelutoimisto, Oulu 15 (*Charta öfwer Uhleå Sockns Landsväg på den så kallade Cajana vägen...*) ja Muhos 110 (*Charta öfwer Muhos Sockens Landsväg på den så kallade Cajan vägen...*). 1:8000 Wallenborgin kartat olivat päälähde myös Pohjanmaan rantatien selvityksessä. (Kehusmaa 2000, 11).

¹⁰ Esim. OMA, Oulun kartasto ja tietopalvelutoimisto, Muhos 114 (*Öfver Muhos Socken, Laitasari-Bys En del Ägor, Samfältä skog och Utmark...* F. Gutzen 1771); Muhos 115: uudistettu versio

Pohjanmaan maanmittaustoimiston arkistossa olevat Oulun ja Muhoksen isojakokartat, jotka ajoittuvat 1800-luvun alkuun ja puoleenväliin.

Wallenborgin karttojen, isojakokarttojen ja vanhojen, 1940- ja 50-luvun peruskarttojen pohjalta voitiin todeta, että aina uuden Kainuuntien (Valtatie 22) rakentamiseen asti Oulu-Kajaani-maantie on kulkenut Oulun ja Muhoksen välillä melko tarkoin samaa reittiä kuin 1700-luvun loppupuolella. Joitakin mutkia on oikaistu, mutta ainoa vanhoilla peruskartoilla näkyvä suurempi muutos tien linjauksessa on Muhosjoen ylityskohdan siirtyminen Syväyksestä nykyiselle paikalleen. Maantie kulki Oulujoen etelärantaa Muhokselle, sieltä jokirannasta eroten Sotkajärven Ojalanojalle, ja jälleen Oulujoen rantaa Utajärvelle.

Selvitystyön edetessä kävi kuitenkin ilmi, että maantie ei mahdollisesti aina ole noudattanut Wallenborgin karttaan merkittyä linjaa. Muutamissa 1700-luvun alkupuoliskolle ajoittuvissa pienimittakaavaisissa kartoissa¹¹ tie on merkitty kulkemaan suoraan Muhokselta

edellisestä kartasta vuodelta 1830 (Ramstedt). Lisäksi Hermelinin Oulun läänin kartta vuodelta 1789 (Esim. Vahtola 1991, ensimmäisen aukeaman kuva.); Turistikartta matkasta Kajaani-Oulu Oulunlääniä 1895 (KA Suomen Matkailijayhdistyksen arkisto, esim. Vanhojen karttojen Suomi - historiallisen kartografian vertaileva tarkastelu. Jyväskylä 1984; no 120, s. 139).

¹¹ Esim. Wikarin piirtämä postikartta vuodelta 1748 (Ruotsin postimuseo. Jutikkala 1938, kuva 28); *Väg Charta Visandes alla vägar som gå igenom Cajana Lähn till Osterboth...* 1742 (Kungl. Krigsarkivet. Finska handritade kartor 42:7).

Utajärvelle tai Muhokselta Ahmasjärven kautta Säräisniemelle. Lisäksi epäselvyyttä aiheutti Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaan¹² merkitty Keisarintien reitti Muhoksen kunnan alueella. Tämä tielinjaus ei ollut yhtenevä Wallenborgin karttojen linjauksen kanssa, vaan näytti noudattavan enemmänkin 1700-luvun alun pienimittakaavaisten karttojen linjausta, joissa maantie ei käy Sotkajärvellä.¹³

Tielinjauksen varhaisemman kulun selvittämiseksi oli tarpeen tutustua Kansallisarkistossa oleviin aluetta kuvaaviin karttoihin. Aluetta kuvaavassa varhaisimmassa Claes Claesonin piirtämässä Pohjanmaan pohjoista voutikuntaa kuvaavassa kartassa¹⁴ tielinjaa Oulun ja Kajaanin välillä ei ole merkitty, vaikka Pohjanmaan rantatie on piirretty. Claesonin kartta on sekin melko pieni mittakaavainen, joten ehkäpä vaatimaton ratsupolku, joka Oulu-Kajaani- maantie oli ainakin ennen 1680-lukua, ei ollut tarpeeksi merkittävä tai sen linjaus ei ollut vielä tarpeeksi vakiintunut karttaan merkittäväksi. Saman aikaisessa Kajaanin lääniä kuvaavassa Claesonin kartassa tie on tosin piirretty Säräisniemestä Oulun läänin rajalle.¹⁵ Wikarin vuosina 1745-

¹² Maakuntakaava 11.6.2003.

¹³ Pohjois-Pohjanmaan liiton selvittämän tielinjauksen tutkimusraporttia tai tietoja tielinjauksen määrittämiseen käytetyistä lähteistä ei ole enää saatavilla. Teoksessa Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet I tien kulku on merkitty Rokualta Utajärven Mustikkakankaalle. (s. 149, 151, 165).

¹⁴ KA, MH 106. (*Geographisk Charta på Kemi, liä, Uhlå, Limingo, Salo... Socknar belägne i Osterbotn*. Claeson 1640/50). 1:560 000.

¹⁵ KA, MH 107. v. 1650.

46 piirtämässä kartassa tielinja Muhokselta Säräisniemelle on hahmoteltu kulkemaan Utajärven kautta, mutta niin ettei tie kulje Sotkajärven kautta.¹⁶ Reitti lienee sama, jota Wikar kuvaa Oulun postitarkastuspiirin kartassa vuodelta 1748 (nootti 11). Haxellin vuonna 1773 piirtämässä kartassa¹⁷ maantie kulkee jo Wallenborgin osoittamalla tavalla, mutta tähän karttaa on piirretty myös pienempiä ja vähäpätöisempiä teitä. Muhoksen Mäntyrannantieltä erkanee Kumiaistien mukaisesti Muhosjoen vartta pitkin kaakkoon tie, joka ylittää Poikajoen ja kulkee sen etelärantaa haarautuen lopulta useammaksi tieksi kohti Utajärveä.¹⁸ Tämä voisi olla reitti tai eräs reiteistä, jota pitkin Oulu-Kajaani-maantie on kulkenut ennen sen siirtymistä Wallenborgin osoittamalle linjalle.

Haxellin karttaan merkitty tie Muhosjoen vartta kaakkoon ei kuitenkaan ole sama, mikä esiintyy Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntakaavassa. Maakuntakaavassa Keisarintie on merkitty kulkemaan Muhosperäntien mukaisesti. 1770-luvun kartassa ei esiinny Muhosperäntien mukaista tielinjausta. Muhosjoen vartta kulkeva tie kulkee ainoastaan noin 300 m matkan Mu-

¹⁶ KA, MH 104. (*Consept Transport Charta öfwer Österbotn med en del af Länegräntzen och Sochne, Elvar och Träsk*. Wikar 1745-46).

¹⁷ KA, MH 131. (*Transport Charta Öfver Sotkajerfvi och Utajerfvi byars i Muhos Pastorat och Uhleo Sockn...* Haxell, M. 1773). 1:20 000.

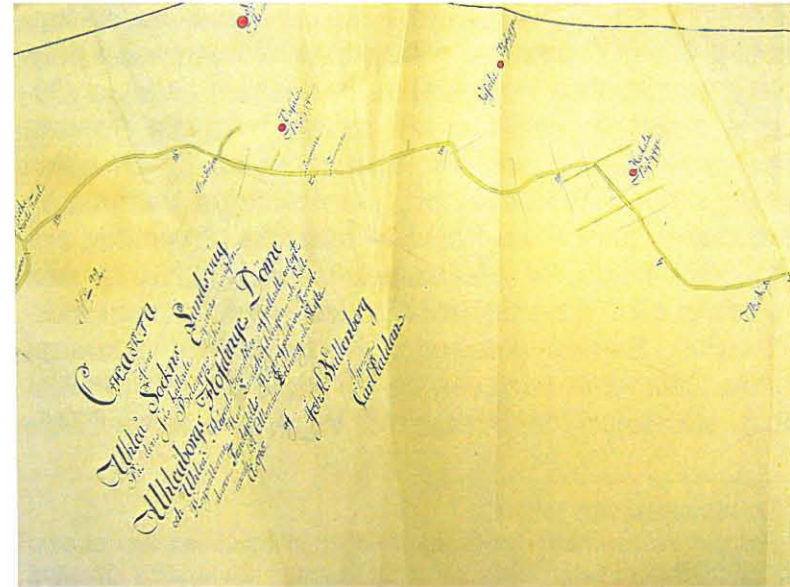
¹⁸ Tämän tien linjaus on paikallistettavissa vielä ainakin Kumiaistienä, Karppilankujana, pätkänä Isterintietä ja Hepoharjuntien koillispuolella. Myös Poikajoen etelärantaa kulkeva tie on mahdollisesti ainakin osittain säilynyt samoilla paikoilla.

hosperäntien mukaisesti Muhosperän kohdalla. Niinpä ei ole mahdollista, että maakuntakaavaan merkitty tielinjaus Muhoksen alueella sellaisenaan kuvaisi ainakaan 1770-lukua varhaisempaa yhteyttä Utajärvelle tai Kajaaniin. Muhoksen isojakokartassa vuodelta 1852¹⁹ Muhosjokivartta kulkeva tie on siirtynyt idemmäs. Nyt se erkanee Oulun-Kajaanin maantieltä kaakkoon Hyrkkäänmäentien risteuksen kohdalla Kumiastien sijaan. Muhosperäntie noudattaa tätä tietä Mustosentien risteyksestä Muhosperälle asti, noin 2,2 km. Kun nykyinen Muhosperäntie kaartaa itään, isojakokarttaan merkitty tie on jatkanut kaakkoon Karppilan ja Pekkalan talon ohi Karppilankujaa pitkin. Tämän perusteella nykykarttaan merkitty Muhosperäntie on muotoutunut Muhosjoen varren itäpuolen reitiksi 1770- ja 1850-lukujen välillä. Tämä koskee kuitenkin ainoastaan tien vanhemmasta, Hyrkkäästä Muhosperälle tulevaa osuutta. Muhosperältä kaakkoon kohti Murronkylää jatkuva osuus on modernimpi.

Tämän selvitystyön puitteissa ei voitu mennä pidemmälle 1770-lukua aikaisemman maantielinjauksen etsimisessä. Läpikäydyn karttamateriaalin perusteella näyttää siltä, että maantie Muhoksen Hyrkkään ja Utajärven välillä on vielä 1700-luvun puoliväliä lähestyttäessä kulkenut Muhosjoen ja Poikajoen vartta kulkematta Sotkajärven kautta. 1700-luvun puolivälin jälkeen maantie on siirtynyt Wallenborgin esittämälle paikalle. Wallenborgin vuonna 1785 kartoittama tie on tässä työssä tarkoitettu Oulun ja Kajaanin välinen vanha maantie.

¹⁹ PPML, Muhos 9⁴ A,B – III.

Vanhan tien reitti inventoitiin kesä-elokuussa 2004. Kenttätöihin kului noin 5 työpäivää. Valtaosa tiestä on edelleen käytössä, joten se voitiin tarkastaa autolla tai pyörällä ajaen. Käytöstä pois jääneet tienpätkät tarkastettiin jalan, samoin Wallenborgin karttaan merkityt peninkulmapylväiden ja siltojen paikat. Vanhan tien linjausta noudattavat, ja sen piirteitä säilyttäneet tienpätkät dokumentoitiin valokuvaamalla. Inventointiraportissa mainitut talojen ja tilojen nimet ovat niitä, jotka esiintyvät Wallenborgin kartoissa.

Kuva 1. Wallenborgin karttaa nykyisen Vasankankaantien kohdalta.

INVENTOINTIRAPORTTI

OULU

Kajaanintullista Juurusojalle

(Kajaanintie, Kajaaninpolku, Kajaanintie, Maikkulanrinne, Juuruksentie; n. 8,3 km)

Karttaliite s. 1-8

Kuvat: Oulu 01-07, 25

Oulun-Kajaanin maantie alkaa Kajaanintullista, joka on sijainnut nykyisten Koulukadun ja Kajaaninkadun risteyksestä. Oulun linnalle vei sieltä tie suunnilleen nykyisen Kajaaninkadun mukaisesti.²⁰ Kajaanintullista vanha maantie kaartaa koilliseen hautausmaan länsikulman kautta. Rautatien pohjoisen alikulun kohdalla vanhasta tiestä on erkaantunut tie, joka kulkee rautatien mukaisesti noin 300 m pohjoiseen ja kaartaa sitten Nahkatehtaan kadun mukaisesti luoteeseen.

Vanha tie kulkee hautausmaalla vanhan kappelin pohjoispuolitse, jossa se kääntyy kaakkoon yhtyen Kajaanintien linjaan ns. keltaisen ladon kohdalla. Kajaanintullin ja hautausmaan välillä vanha tielinja on peittynyt rakennusten ja rautatien alle. Hautausmaalla vanha tielinja on kuitenkin osittain paikallistettavissa hautausmaan länsikulmasta vanhalle kappelille kulkevana tienä, joka vanhan kappelin pohjoispuolitse kaartaa kaakkoon. Tien leveys on noin 2,5 m.

²⁰ Vahtola 1987, 89.

- Wallenborgin karttaan on merkitty hautausmaa vanhan kappelin pohjoispuolelta kohti nykyisen hautausmaan luoteiskulmaa. Tämä hautausmaan vanhin Ståhleborgiksi kutsuttu osa vihittiin käyttöön vuonna 1781. Aikaisemmin oululaiset vainajat oli haudattu kirkkotarhaan. Hautausmaata laajennettiin ensimmäisen kerran vuonna 1818. 1800-luvun puolivälissä Kajaanintietä siirrettiin etelämmäs, jotta ahtaaksi käyneelle hautausmaalle saatiin lisää tilaa.²¹

Vanhan tien yhtyessä hautausmaan jälkeen Kajaanintiehen se peittyy täysin nelikaistaisen uuden tien alle. Uuden Kajaanintien linjaus kuitenkin noudattaa vanhan tien linjausta, vaikkakin mutkat on oiottu. Oulunsuuntien kohdalla on Wallenborgin karttaan merkitty maantien raja Oulun kaupungin ja maalaiskunnan välillä (*Landsvägä Rå emellan Uleborgs Stad och Uleå Sockn*).

Kajaanintien noudattaa Oulunsuuntien risteyksestä itään päin mentäessä suurin piirtein vanhan tien linjaa, vaikkakin vanha tie on mutkitellut enemmän Kajaanintien pohjoispuolella Töllintien/Onnelantien ja Kajaanintien välissä kulkien esimerkiksi Isterin pihapiirin poikki. Wallenborgin karttaan merkitty Isterin talo sijaitsikin Oulujoen rannassa. Viitasenkujan ja Kastellinpolun puolivälissä vanhasta tiestä erkanee tie etelään, samoin Isterin pihapiirin länsipuolelta. Sotilastorppantien ja Kainuuntien risteuksen itäpuolella on vanhan tien varressa ollut sotilastorppa. Kauppila ja Pikkarainen ovat

²¹ Halila 1953, 576; Hautala 1975, 354-356

lähes nykyisillä paikoillaan. Joen pohjoispuolelle on merkitty Kanniaisen ja Nikkilän talot.

Tarhurintien ja Yrjönranan välillä Kajaanintie noudattaa täysin vanhan tien linjaa. Yrjönranan risteuksen kohdalla vanhasta tiestä erkanee talvitie Kajaaniin joelle. Vanha tie jatkaa hetken pyörätietä pitkin ja Kokkosaarenpolun risteyksessä siirtyy kulkemaan kapean Kajaaninpolun mukaisesti. Kajaaninpolun itäpäässä tien nimi muuttuu jälleen Kajaanintieksi. Kajaaninpolku on ainoa kapeampi osuus Kajaanintien välissä, jonka voi katsoa säilyttäneen jotain vanhan tien luonteesta. Kajaanintieltä Kontioon erkaneva tie on Wallenborginkin karttaan merkitty samalle paikalle, samoin Kontion talo. Muita Wallenborgin kartassa mainittuja taloja ovat Saarelansaaressa Saarela, joen eteläpuolella Piirala (Kolehmainen), sekä joen pohjoispuolella Markus (Markuksela).

- Kajaanintien ja Kokkosaarenpolun kulmassa, Kajaanintien länsipuolella, on vanha mestauspaikka. Wallenborgin karttaan sitä ei ole vielä merkitty, mutta teloitus- tai mestauspaikkana se esiintyy 1800-luvun ja 1900-luvun alun kartoissa.²²

Vanha tie jatkaa täsmälleen Maikkulanrinteen ja Juuksentien mukaisesti. Maikkulanrinne kaventaa tien leveyden noin viiteen metriin, ja tie seurailee maaston muotoja mutkitellen vanhalle tielle ominaisesti (Kuva 2). Maikkulanrinteen kaartaessa etelään tien itäpuolella

²² Perustuu Kalervo Törmäsen selvitykseen (Viirret 2004). Pyykit 1391-1394.

Kuva 2. Oulu, Maikkulanrinne noudattaa vanhan tien linjaa.

on jyrkästi alas jokirantaan viettävä rinne. Maikkulan talo on merkitty nykyiselle paikalleen, Juuruksen talo on sijainnut Juurusojan varrella. Maikkulan ja Juuruksen välissä joen pohjoispuolella sijaitsi Koistisen talo (Taimela).

- Juuruksen talo on merkitty Wallenborgin karttaan kestikievariksi. Se toimi kestikievarina 1700-luvulla ja vielä 1800-luvun alkupuolella.²³ Kestikievaritaloksi ei kelvannut kuin tarpeeksi varakas talo, jolla oli huoneita matkustajien majoitukseen. Vastineeksi kestityksestä talo sai vapautuksia veronmaksusta ja korvauksen pitäjältä sekä matkalaisilta. Monet Oulujokivarren kestikievareista olivat pitkäikäisiä, ja niinpä onkin arveltu, ettei kestikievarin pitoa täällä vieroksuttu.²⁴ 1600-luvulla kestikievareina toimivat Oulunsuussa 1640-luvulla Matti Saarela ja 1600-luvun puolivälissä Erkki Pikkarainen. 1800-luvun loppupuolella kestikievari toimi yleensä Konttisen tai Loukolan (Vaaran tila) talossa.²⁵

Kainuuntien rakennustyöt ja Kainuuntien alitse viety kevyenliikenteen väylä ovat katkaisseet vanhan tien linjan Juuruksentien eteläpäässä. Kainuuntien eteläpuolella vanha tie kaartanut Juurusojalle hiukan nykyisen sillan lounaispuolelta ja jatkaa kohti itää Vesijaontien mukaisesti.

²³ Vahtola 1991, 449; Wallin 1893, 89.

²⁴ Vahtola 1991, 449.

²⁵ Tervonen 1999, 61; Vahtola 1991, 249.

Juurusojalta Hangaskankaalle

(Vesijaontie, Vanhatie, Konttisentie, Jyräntie, Mikkolantie, Kainuuntie, Määtänkankaankuja, Määtänkankaantie, Pukintie, Vasankankaantie, Hangaskankaan kuntopolku, Viskaalintie; n. 14 km)

Karttaliite s. 7-16

Kuvat: Oulu 08-24, 26-39

Juurusojalta vanha tie jatkaa kohti itää Vesijaontien mukaisesti. Vesijaontien oikaisee pari vanhan tien mutkaa, mutta muuten tielinjaus on säilynyt samana. Vesijaontien länsipäässä tien eteläpuolelle jää Kuokkaan pelto, jonne näkymän peittää tienvarren puusto. Muuten Vesijaontietä reunustaa Heikkilänkankaan uusi asuinalue. Hollikyydintien ja Vesijaontien risteyksestä pohjoiseen nouseva ruohottunut hiekkatie on jääne Heikkilän taloon vieneestä tiestä, joka on merkitty vuoden 1806 isojakokarttaan²⁶.

Vesijaontien päästä vanha tie jatkaa jälleen lähemmäs joen rantaa Kainuuntien koillispuolelle Vanhatielle. Vanhatie, Konttisentie ja Jyräntie noudattavat täysin vanhan tien linjaa. Vanhatien varret kasvavat tiheää sekametsää, mutta tien pohjoispuolella komea leveälatvuksinen mänty, joita näkee yleensä vain aukeilla paikoilla, on kenties jääne ajalta, jolloin tienvarren maasto oli avoimempaa. Vanhatien leveys on noin 4 m. Konttisentien pohjoispuolella aukeaa jokimaisema, eteläpuolelle nousee kivikkoinen sekametsän peittämä Troijanmuuri. Joen pohjoispuolelle on merkitty Kaupin

²⁶ PPMMT, Oulu 31 C – III.

talo nykyiselle paikalleen ja Kohosen talo sen itäpuolelle. Kapakanniemessä vanhasta tiestä eroaa Wallenborgin kartalla talvitie joelle Kajaaniin. Jyräntien länsipää on noin 4 m levyinen. Pohjoiseen joelle aukeaa peltomaisemaa, itään päin mentäessä peltojen taustalle on Marttilankankaan komea mäntykangas. Jyräntien eteläpuolella Marttilantien risteyksen kohdalla on ollut Vaaran talo. Marttilan talo on Wallenborgin karttaan merkitty nykyisen Marttilan itäpuolelle.

Jyräntieltä vanha tie jatkaa Mikkolantien mukaisesti. Madekosken urheilukentän kohdalla vanha tie on jäänyt Kainuuntien tieleikkauksen alle. Vanha tie on kulkenut mutkitellen Kainuuntien molemmin puolin Määtänkankaankujalle asti. Määtänkankaankuja noudattaa jälleen täysin vanhan tien linjaa. Nykyinen Särkiojan ylittävä kivibetoni silta on vuodelta 1933. Määtänkankaankujan länsipää on mäntykangasta, itäpäässä eteläpuolella on niittyä ja Kainuuntie, pohjoispuolella pöheikköä.

Määtänkankaankujalta vanha tie jatkaa sorapäällysteisen Määtänkankaantien mukaisesti tosin oikaisten nykyisen Määtäntien kohdalla olevan mutkan. Määtänkankaantien kaartaessa etelään vanha tie on mahdollisesti mutkitellut enemmän kuin nykyinen tie, mutta maastossa tätä ei ole enää havaittavissa. Määtänkankaantien länsipää on noin 5 m leveä, itään päin mentäessä tie kapenee noin 3,5-4 metriseksi. Ympärillä on pääasiassa kuivaa mäntykangasta, tien pohjoispuolinen maasto on kosteampaa. Määtänkankaantie on merkitty pyöräily ja kävelyreitiksi. (Kuva 3)

Kuva 3. Oulu; Määtänkankaantie länteen päin kuvattuna, mutkan jälkeen oikealla Määtän talo.

Määtän tilaa ei ole merkitty Wallenborgin karttaan, mutta se on perustettu Erkkola-nimisenä uudistilana jo 1750-luvulla.²⁷ Isojakokartassa²⁸ vuodelta 1806 erkaanee Määtänkankaantieltä tie Määttään noin 200 m nykyisen Määtäntien itäpuolella. Nykyisin tämä tie on yhä nähtävissä ruhottuneena kaksiuraisena hiekkatienä, jonka päässä näkyy yksi asuinrakennuksista. Tieaukon molemmin puolin on kiviaitaa.

Määtänkankaantien ja Pukintien välissä vanha tie on käväissyt Kainuuntien lounaispuolella. Tämä noin 300 m pituinen tienpätkä on jäänyt pois käytöstä Kainuuntien rakentamisen myötä. Sivutien jakama tienpätkä on länsipuolella kasvamassa umpeen, mutta itäpuolinen osuus palvelee edelleen metsäautotienä. Metsäautotie jatkaa nykyisin vielä itään, mutta vanha tie palaa Kainuuntien lounaispuolelle, jossa se jatkaa Pukintien mukaisena. Vanhan tienpohjan leveys on noin 3 m. (Kuva 4)

Sorapintainen Pukintie oikaisee kaksi vanhan maantien mutkaa ennen Ala-Pukkia. Nykyisen tien pohjoispuolelle jäävää vanhan tien mutkaa ei voitu enää maastossa paikallistaa. Näiltä kohdin metsää oli harvennettu, ja maahan kasoiksi jätetyt oksat saattoivat vaikeuttaa vanhan tienpohjan havaitsemista. Pukintien eteläpuolelle jäävä vanhan tien mutka on metsässä vielä havaittavissa puuttomana linjana (Kuva 5). Vanha tienpohja on sammaleen peittämä. Ympäristö on se-

Kuva 4. Oulu; Vanhaa tienpohjaa Kourinkankaalla.

²⁷ Vahtola 1991, 334.

²⁸ PPMMT, Oulu 31 D – III (1806).

Kuva 5. Oulu; vanhaa tienpohjaa Pukintien eteläpuolella.

kametsää. Kourinojan ylittävä kivibetonisilta on vuodelta 1933.

Ala-Pukin kohdalla on Wallenborgin kartassa Pukin tila. Ala-Pukista itään päin mentäessä Pukintie noudattaa täysin vanhan tien linjaa. Noin 70 m Hiltulantien risteyksen eteläpuolella erkanee vanhasta tiestä tie itää kohden. Tämän tien alkupää on nähtävissä sankan kuusiaidan reunustamana polkuna, joka nykyisin johtaa Hiltusen pihaan. Aikanaan tie on mahdollisesti johtanut Sutelaan. Ennen nykyistä Sutelantietä on vanhasta tiestä eronnut vielä toinen tie koilliseen toiselle Vasalan uudistiloista.

Sutelantien risteyksessä tien nimi muuttuu Vasankankaantieksi. Sorapintainen Vasankankaantie noudattaa vanhan tien linjaa Vasankankaan eteläpuolelle asti. Pohjoispuolella kangasta vanhasta tiestä erkanee Wallenborgin kartalla tie Vasantien mukaisesti. Tätä tietä reunustaa sen pohjoispuolella kauniisti sammaloitunut luonnonkivinen kylmämuurattu kiviaita. Kiviaitaa on säilynyt noin 80 m. Sen korkeus on 50-90 cm ja leveys 120-130 cm (Kuva 6). Toinen Vasalan uudistiloista on sijainnut kankaan koillislaidalla Ritoharjussa.

Vasankankaantien kierrettyä kankaan eteläpuolelle vanha tie on jatkanut noin 150 m kaakkoon toisen Vasantien risteyksen kohdalta ennen kuin se on tehnyt jyrkän mutkan lounaaseen Vasankankaantien suuntaisesti. Wallenborgin karttaan tielinja on merkitty kulkemaan Hangaskankaalle Vasankankaantien suuntaisesti, mutta noin 30-50 m nykyisen tien itäpuolella. Vuoden 1952 peruskartalta²⁹ selviää, että Vasankankaantien mutkaa on kyllä oikaistu, mutta tuntuu epätodennäköiseltä, että nykyinen tielinja mutkasta eteenpäin kulkisi vanha tielinja vieressä. Nykyisin alueella on peltoja, eikä mahdollista poikkeamaa nykytien linjasta ole havaittavissa. Vasankankaantien itäpuolelle on merkitty Hekalan (Hekanaho) uudistila.

Hangaskankaalle vanha tie tulee hiukan Asemakyläntien ja Kainuuntien risteyksen itäpuolelta. Vanha tie kulkee luode-kaakko suuntaisen Hangaskangasta halkovat kuntoradan mukaisesti. Hangaskankaan alue on kuivaa mäntykangasta. Tie kulkee kankaan laella, ja

²⁹ Pikkarala n:o 3422 08. 1952.

Kuva 6. Oulu; Vasantietä reunustava vanha kiviaita. Yllä yksityiskohta.

on maaston puolesta voitu vetää suoralinjaiseksi. Suuri sorakuoppa katkaisee vanhan tien linjauksen Pikkaraisen kylän lounaispuolella: noin 200 m matkalta tie on täysin tuhoutunut. Hangaksentien risteykseen vanha tie on Wallenborgin kartan mukaan tullut 30-40 metriä idempää kuin nykyinen tie. Maastossa tätä mahdollista poikkeamaa nykytien linjasta ei ole enää havaittavissa. Vanha tie jatkaa sorapintaisen Viskaalintien mukaisesti kohti Oulun ja Muhoksen rajaa. Lounaispuolella sitä rajaa Hangaskangas, koillispuolella aukeaa maanviljelysmaisema. (Kuva 7)

Kuva 7. Oulu; Viskaalintie.

MUHOS

Kosulankylä-Laitasaari

(Viskaalintie, Kosulantie, Kosuniementie, Ahontie, Rantatie, Kärnäntie; n. 6 km)

Karttaliite s. 17-24

Kuvat: Muhos 01-14, 69

Oulun ja Muhoksen rajalta vanha tie jatkaa Viskaalintien ja Kosulantien mukaisesti (Kuva 8). Viskaalintien varrella Tuohinonojan molemmiin puolin on ollut uudistiloja, ja tien eteläpuolella Vauhkolan tila. Wallenborgin karttaan on merkitty Viskaalinmäelle ”*Rå linea emellan Uhleå och Muhos Soknars Väga Andelar*”. Viskaalintiestä erkanevan Kosulantien länsipää on vain noin 3-3,5 m leveä huonokuntoinen hiekkatie. Itäpää, Kainuuntieltä tulevan tien risteyksen jälkeen, on leveämpi ja paremmassa kunnossa. Kosulantietä reunustaa pohjoisessa Kainuuntie eteläpuolella on peltoja, jotka tosin peittyvät osittain tienvarren puuston taakse. Perttunen ja Perttulan tila sijaitsivat Kosulantien ja joen välissä, toinen Kosulan tiloista tien eteläpuolella ennen Kosuojaa.

Kosulantieltä vanha tie jatkaa Kosuojan yli Kosuniementielle (Kuva 9). Kosuojan ylityspaikka on ollut muutamia kymmeniä metrejä Kainuuntien ylityspaikan pohjoispuolella. Kummallakaan puolella ojaa ei ole enää havaittavissa jäänteitä tiestä tai sillasta. Kosuojan ja Kosuniementien välinen vanhan tien pätkä on osittain säilynyt mäntyjen reunustamana noin 3 m leveänä so-

Kuva 8. Muhos; Kosulantien länsipää.

rapintaisena pihatienä. Kosuniementie noudattaa vanhan tien linjaa Kainuuntielle vievien risteyksien välillä.

Kosuniementieltä vanha tie jatkaa Kainuuntien eteläpuolelle. Täällä siitä erkanee tie Kosuojan varrella Ylikosulantien päässä sijainneeseen Kosulan kestikievariin. Kosulan (nyk. Kinnula) talossa toiminut kestikievari oli yksi Oulujokivarren pitkäaikaisimmista. Siellä kesittiin matkalaisia sekä 1700- että 1800-luvuilla. 1880-luvulta lähtien aina vuoden 1915 loppuun asti Laitasaaren kestikievari toimi joko Kosulassa tai Apajassa.³⁰

Vanha tie palaa Kainuuntien pohjoispuolella ja tulee Ahontielle 100 m savista noin 3-4 m leveää traktorietä pitkin. Ahontieltä vanha tie jatkaa Kainuuntien kautta Rantatielle. Rantatien itäpää noudattaa täysin vanhan tien linjaa. Hotintien risteuksen ja Apajan välillä nykyinen tielinjaus poikkeaa jonkin verran vanhasta tiestä, mutta maastossa näitä poikkeamia ei enää havaittu. Apajasta kaakkoon mentäessä Rantatie, ja sen linjaa jatkava Kärnäntie noudattavat täysin vanhan tien linjaa lukuun ottamatta reilun 200 m pituista osuutta Rantatien kaartaessa Kainuuntien viereen Määttänsaaren kohdalla. Rantatie kääntyy kaakkoon kauemmas Kainuuntiestä, mutta vanha tie on kulkenut hetken pohjois-eteläsuuntaisesti kunnes se jälleen Kiviniemen kohdalla on yhtynyt Rantatien linjaan. Nyt Rantatien ja Kainuuntien välissä on peltoa. Sorapintaista Rantatietä

³⁰ Tervonen 2002, 59. Vahtola 1991, 449. Kosula kuuluu Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittäviin kohteisiin. (R, MK. Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Muhos nro 38, s. 162).

Kuva 9. Muhos; Kosuojalta Kosuniementielle tulevaa vanhan tien pohjaa.

ympäri komea viljelysmaisema. Lippola (Rantala), Kerälä ja Siekkilä ovat sijainneet vanhan tien ja joen välissä, Kärnä tien itäpuolella. Joen pohjoisrannan asutus on Laitasaaren kohdalla kuvattu runsaampana, siellä sijaitsivat Ähkylän tila, neljä Määttäa, kaksi Rahkoa ja Tihinen. (Kuva 10)

Kuva 10. Muhos; Rantatie, vasemmalle jää Kainuuntie.

Laitasaari – Muhos kk

(Kärnänkankaantie, Mankilantie, Romppaisentie /Paavolantie, Murtomäentie, Korilantie, valtatie, Muhostie; n. 7,5 km)

Karttaliite s. 23-30

Kuvat: Muhos 15-25, 58-59

Kärnäntieltä vanha tie jatkaa Kärnänkankaantien linjan mukaisesti Kainuuntien lounaispuolelle. Wallenborgin kartan perusteella tie näyttää kulkeneen noin 20 m Kärnänkankaantien lounaispuolella. Tästä ei kuitenkaan havaittu viitteitä maastossa. Maasto on lounaispuolella kivistä mäntykangasta, kaakkoon aukeaa viljelysmaisema.

Kärnänkankaantieltä vanha tie jatkaa Kainuuntien koillispuolelle, jossa Mankilantie noudattaa sen linjaa. Sorapintainen Mankilantie on vain noin 2,5 m leveä. Sen pohjoispää on vähällä käytöllä ja kivinen, mutta eteläpää, josta ajetaan talojen pihalle, on paremmassa kunnossa (Kuva 11). Mankilantieltä vanha tie jatkaa jälleen Kainuuntien lounaispuolelle, jossa se mutkaa Romppaisentien/Paavolantien kautta takaisin Kainuuntielle. Ennen Korivaaraa vanha tie on kulkenut pääasiassa Kainuuntien koillisreunalla. Tällä noin 1 km pituisellä matkalla vanha tielinja on paikallistettavissa Vääräntien ja Murtomäntien väliin jääneenä polkuna ja Murtomäntienä. Vääräntieltä Murtomäntielle tuleva polku kulkee ihan Kainuuntien tieleikkauksen viertä nykyisen tienpinnan yläpuolella. Tieleikkaus on mahdollisesti syönyt puolet vanhasta tienpohjasta. Murtomäentie on 3-4 m leveä soratie, josta erkanee teitä

pihoille ja tiluksille. Maasto on kuivaa mäntykangasta. Huovilan talo on sijainnut nykyisen Huovisen itäpuolella.

Korivaaraa kiertävä Korilantie noudattaa kokonaisuudessaan vanhan tien linjaa. Ainoastaan noin 100 metrin pätkällä vaaran pohjoispuolella vanha tie on kulkenut hiukan nykyisen tielinjan pohjoispuolella. Vanha tienpohja on vielä havaittavissa maastossa, vaikkakin se on lähes umpeen kasvanut. Korilantie on asfaltoitu ja merkitty pyöräily- ja kävelyreitiksi. Itään, Muhoksen kirkonkylälle päin, aukeava viljelysmaisema jää tienvarren pöheikön peittoon.

- Korivaarantien itäpuolen ja Kainuuntien risteyksestä on isojakokartalle³¹ merkitty vanhasta tiestä erkaneva tie, joka kääntyy Tyrnäväntien mukaisesti kohti etelää. Tämä on Limingan pitäjään Ängeslevälle johtava kylätie³².

Korivaaralta vanha tie jatkaa Kainuuntien mukaisesti Muhoksen keskustaa kohti. Pastorinojan tie on ylittänyt Kainuuntien ylityspaikan lounaispuolelta ja kulkenut Kainuuntien eteläpuolella noin 200 metriä. Mahdollinen vanha tienpohja jää kuitenkin tiheään aluskasvillisuuden peittoon. Niirasentien kohdalla vanha tielinja yhtyy jälleen Kainuuntien linjaan. Tien koillispuolelle jäävät Viinikan tila, joka on sijainnut nykyisellä paikallaan, ja Pastorinkujan päässä ollut kappalaisen asunto.

³¹ Muhos 12² D - II

³² Tervonen 2002, 53.

Kuva 11. Muhos; Mankilantien länsipää.

Koivurannantien kohdalla vanha tie on tehnyt pienen mutkan Kainuuntien koillispuolelle. Nyt paikalla on peltoa. Vanha tie kulkee Kainuuntien mukaisesti kunnes hieman ennen Muhostien risteystä siirtyy kulkemaan Muhostien mukaisesti. Kestin talo, pappila ja pappilaan vievä Koortilantie ovat yhä samoilla paikoilla kuin Wallenborgin kartassa.³³ Hartikan tila on sijainnut tien eteläpuolella.

Muhostie oikaisee kaksi vanhan tien mutkaa, mutta noudattaa täysin vanhan tien linjaa Mustolantien risteyksestä itään. Muhostieltä vanhan tien linja on seurattavissa työväentalon editse Työmiehentielle tulevana pyörätienä. Tämän jälkeen kaakkoon suuntaava vanha tie on jäänyt noin 700 m matkalta täysin valtatie ja rakennusten alle, eikä sen linjaus ole paikallistettavissa ennen kuin radan eteläpuolella Veturitien itäpäänä. Muhoksen keskustan alueelle, tien pohjoispuolella on merkitty kolme Tikkalaa ja Holapan tila. Vanhasta tiestä erkanee tie Nykälän tilalle Ponkilantien mukaisesti.

³³ Näiltä kohdin näkymää Oulujoelle on kuvannut Skjöldebrand 2.6.1799 päivätyssä piirroksessaan, jossa näkyvät niin pappila kuin Muhoksen kirkko sekä pieni pätkä vanhaa maantietä. (Skjöldebrand 1799, taulu VIII).

Kuva 12. Muhos; Vanhatie

Muhos kk - Muhosjoki

(Veturitie, Honkalantie, Vanha Honkalantie, Vanhatie, Kassisenkuja, Niementie; n. 6,0 km)

Karttaliite s. 29-34

Kuvat: Muhos 26-35, 41-44, 51-57

Veturitieltä vanha tie jatkaa Honkalantielle. Honkalantie noudattaa lähes täysin vanhan tien linjaa. Muutamissa kohdin vanha tie on mahdollisesti kulkenut hiukan nykyisen tien eteläpuolella, mutta maastossa tätä ei ole enää havaittavissa. Valtatien risteys erottaa Honkalantien ja Vanha Honkalantien toisistaan. Honkalantien pohjoispuolelle jäävät Holappa, kaksi Anttilaa, Karhu ja Tuppurala ja eteläpuolelle Koiraojan uudistila.

Risteyksen takia Vanha Honkalantien päätä on oikaistu suorempaan kulmaan Valtatiehen nähden. Oikaisun rinnalla sen eteläpuolella on vielä nähtävissä noin 50 m pituudelta vanha ruohottunut tienpohja. Muuten Vanha Honkalantie noudattaa täysin vanhan tien linjaa. Tien pohjoispuolella Lievosenojan varrella on ollut Lievolan tila.

Vanha Honkalantien päästä vanha tie jatkaa Valtatien eteläpuolelle, jossa sen linjaa noudattaa Vanhatien itä-länsisuuntainen osuus. Vanhatie on noin 2,5 m leveä sorapintainen piha/tilustie, jota ympäröi viljelysmaise- ma (Kuva 12). Vanhatien itäpäästä vanha ruohottunut, pois käytöstä jäänyt, tienpohja jatkuu itä-koilliseen noin 200 m kunnes Kainuuntie leikkaa sen.

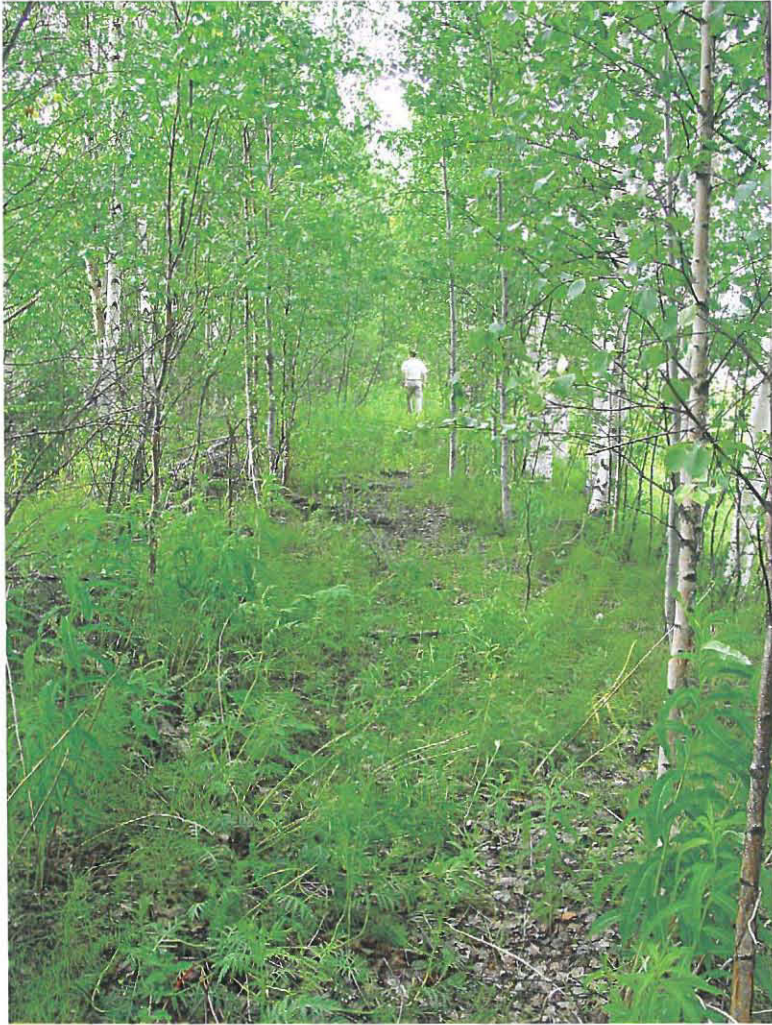
- Vanhatien pohjois-eteläsuuntainen osuus kuuluu tienhen, joka erkanee vanhasta maantiestä ja jatkuu kaakkoon Suokyläntien mukaisesti vuoden 1850 isojakokartalla.³⁴

Käväistyään Kainuuntien pohjoispuolella vanha tie jatkaa itään Kainuuntien eteläreunaa Kassisenkujalle tulevana vesakoituneena, pois käytöstä jääneenä tienpohjana. Vanhaa tienpohjaa on säilynyt noin 300 m. Koivukujan reunustamaa Kassisenkuja noudattaa vanhan tien linjaa noin 150 m kunnes se kaartaa kaakkoon. Kassisenkujan leveys on noin 3 m, ja sitä ympäröi peltomaisema. (Kuvat 13 ja 14)

Kuva 13. Muhos; Kassisenkuja, vasemmalla Kainuuntie.

³⁴ PPMMT, Muhos 9¹ A,B – III.

Kuva 14. Muhos; Kassisenkujalle tuleva vanha tienpohja.

Sipolan talo jää tien pohjoispuolelle Muhosjoen varteen Kassisenkujan päässä on Kassilan talo, joka on Wallenborgin kartassa merkitty kestikievariksi. Kassila on toiminut kestikievarina vielä ainakin 1800-luvun alussa³⁵. Isojakokartan mukaan tie Kajaaniin on 1800-luvun puolivälissä kulkenut Wallenborgin kartasta poiketen Kassilan talon kautta Niementielle³⁶.

Kassisenkujalta vanhatie jatkaa Kainuuntien yli Niementielle. Niementie noudattaa täysin vanhan tien linjaa. Nykyisellään se on noin 2,5 m leveä pihoil- le/tiluksille vievä hiekkatie, jonka länsipuolta reunustaa mäntyrivistö. Niementien päästä vanha tie kaartaa itään Muhosjoen rantaan. Joki ylitettiin lautalla Syväyksen rantaan kunnes vuonna 1847 paikalle rakennettiin silta.³⁷ Vanhat silta-arkut ovat vielä näkyvissä joessa kahdessa rivissä. (Kuva 15)

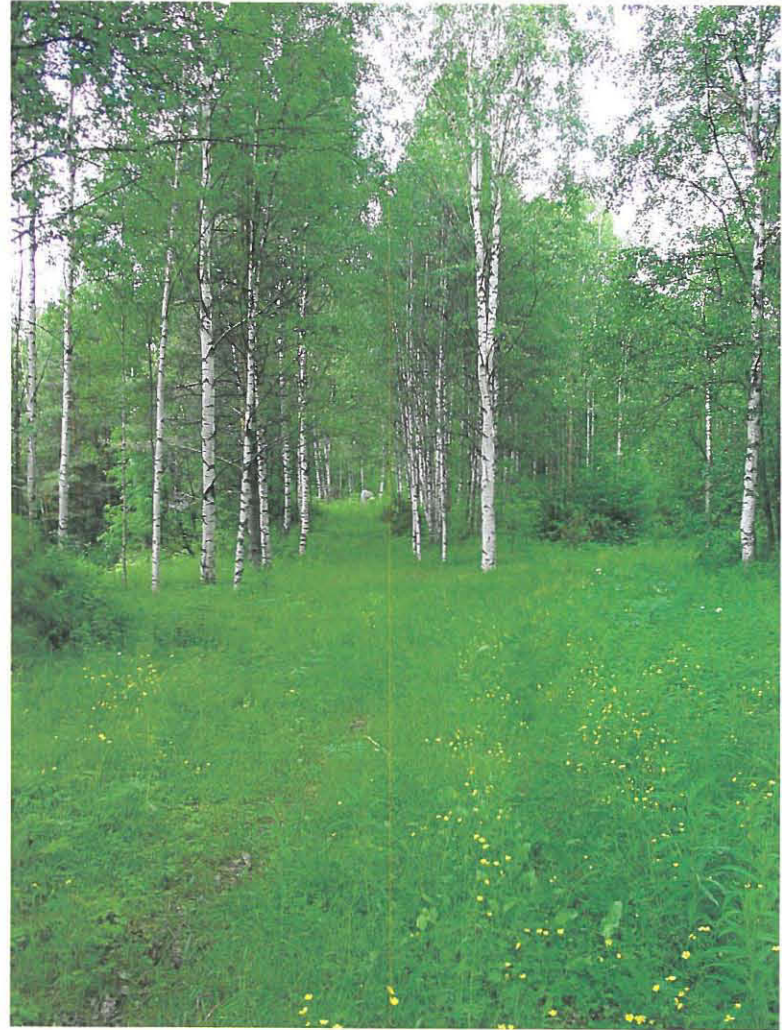
³⁵ Wallin, 89.

³⁶ PPMMT, Muhos 9¹ A,B – III.

³⁷ Vahtola 1991, 448.

Kuva 15. Muhos; vanhat silta-arkut Muhosjoessa

Kuva 16. Muhos; Vanhaa tienpohjaa Syväyksen rannassa kuvattuna joelle päin.

Muhosjoki – Muhoksen kunnan raja

(Laitilantie, Mäntyrynnantie, Hyrkkääntie, valtatie 22; n. 6,0 km)

Karttaliite s. 35-40

Kuvat: Muhos 36-39, 40, 45-50, 62-68

Syväyksen Rannasta vanha tie nousee Laitilantielle. Laitilantielle vievä vanha tienpohja ruohottunut ja kasvamassa umpeen. Syväyksen rannasta alkoi myös veneiden vetotie, jota pitkin tyhjät tervaveneet vedettiin maitse Pyhäkosken ohi Sotkajärven Ojalanojalle. Sillalta tuleva tie on selkeämmin havaittavissa, koska sitä reunustaa koivukuja, mutta sen pohjoispuolella sijainnut veneiden vetotie jää lähes täysin pöheikön peittoon. Mäntyryntä-Honkalan kyläyhdistys on pystyttänyt paikalle muistokiven ja opastaulun, mutta ainakin inventointihetkellä paikka oli täysin hoitamatta. (Kuva 16)

- Kerrotaan, että aluksi vetotie oli männynrungoista rakennettu telatie, jonka yläpään venäläiset joukot rakensivat maantieksi pikkuvihan aikana kunnostaessaan Oulun ja Kajaanin välistä tietä.³⁸

Laitilantien itäpuolella, kohdassa johon jokirannasta tullut tie on noussut, on Syväyksen talo. Myös Syväyksessä toimi kestikievari varsin pitkään. Jo 1680-luvun loppupuolella Antti Karjalainen huolehti Muhosjoen ylittäjistä mäkituvassaan. Tämä mäkitupa nousi uudistilaksi 1700-luvulla,³⁹ ja aina 1880-luvulle asti Muhosky-

län kestikievari toimi yleensä Syväyksessä. Muita Muhoskylän kestikievaripaikkoja olivat Hyrkäs, Valkola ja Holappa. 1880-luvun lopulta vuoden 1915 loppuun asti Muhoskylässä toimi kaksi kestikievaria, toinen Syväyksessä tai Hyrkkäässä ja toinen kirkonkylässä Valkolassa, Tikkalassa tai Holapassa.⁴⁰ Wallenborgin kartassa kestikievarin paikka on kuitenkin joen länsipuolella Kassilassa.

Vanha tie jatkaa Laitilantien mukaisesti etelään valtatie yli Mäntyrynnantielle. Laitilantie ja Mäntyrynnantie ovat sorapäällysteisiä kyläteitä, joiden leveys on noin 5 m. Laitilantien ympäristö on lehtimetsää, Mäntyrynnantien ympärillä on pääasiassa viljelyksiä, mutta myös hakkuuaukeaa. (Kuva 17)

Kuva 17: Muhos; Mäntyrynnantie.

³⁸ Entinen Oulujoki 1954, 113-114.

³⁹ Vahtola 1991, 195.

⁴⁰ Tervonen 2002, 59.

- Mäntyrannantieltä on eronnut Kumiaistien mukainen tie Muhosjoen vartta pitkin kaakkoon Utajärvelle.⁴¹ Tämä on mahdollisesti reitti, jota pitkin maantie kulki Muhoksen ja Utajärven välillä ennen siirtymistään Wallenborgin osoittamalle linjalle.

Mäntyrannantien ja Hyrkkääntien mukaisesti vanha tie kaartaa koilliseen ja edelleen itään. Tien pohjoispuolella on merkitty Hyrkkään tila ja eteläpuolelle Similän uudistila ja Purala. Hyrkkääntie noudattaa lähes täysin vanhan tien linjaa. Ainoastaan rautatien pohjoispuolelle jäävä vanhan tien mutka on oikaistu radan eteläpuolitse. Hyrkkääntien länsipää ennen Hyrkkäänpysäkkien risteystä on leveämpi ja ympärillä on viljelysmaisemaa. Hyrkkäänpysäkkien risteuksen itäpuolella tie kulkee kuivan mäntykankaan poikki ja on leveydeltään enää vain noin 2,5 - 3 m.

Hyrkkääntien itäpuolen pään kohdatessa valtatie vanha tie koukkaa valtatie eteläpuolitse noin 200 m matkalta. Vanha tienpohja on näkyvä metsäautotienä, jonka leveys on noin 2,5 m. Maasto on edelleen mäntykangasta. Tämän jälkeen vanha tie on jatkanut valtatie mukaisesti kohti Sotkajärveä mutkitellen hiukan tien molemmin puolin. Tien pohjoispuolelle on Wallenborgin karttaan rajattu teloituspaiikka.

Valtatiestä vanha tie erkanelee noin kilometrin ennen Muhoksen kunnan ja Utajärven rajaa Lehtolan ohitse vievälle tielle. Tämä vanhan tien pohja on ruohottuneena ja pensoittuneena lähes kasvanut umpeen.

⁴¹ KA, MH 131.

Tienpohjan leveys on noin 2,5 m. Maasto on sekametsää. Vanha tie jatkaa radan yli Utajärven puolelle Ojalanojantielle. (Kuva 18)

Kuva 18. Muhos; Lehtola, vanhaa tienpohjaa itään päin

HISTORIALLISEN AJAN MUINAISMUISTOT

Kärryajalta säilyneet tiejaksot ovat historiallisen ajan muinaismuistoja. Näiden löytämiseksi suoritettiin tieinventoinnin perusteella maastokäynti 5.10.2004. Mukana olivat rakennustutkija Pasi Kovalainen Pohjois-Pohjanmaan museosta, maanmittausteknikko Eero Airaksinen Muhoksen kunnasta sekä yleiskaavasuunnittelija Mika Uolamo Oulun kaupungilta.

Muinaismuistoksi luokiteltavia tiejaksoja löytyi Oulun kaupungin alueelta kaksi ja Muhoksen kunnan alueelta viisi kappaletta. Tiejaksot ovat seuraavat (suluissa kartta, johon kohteet on merkitty sekä kuvanumero).

Oulun alueelta muinaismuistoksi luokiteltiin

- Kainuuntien eteläpuolelle jäänyt tiejakso Kourinkankaalla Pukintien länsipuolella (kartta 12, kuva 4)
- Pukintien eteläpuolelle jäänyt tiejakso ratsastuskoulun ja Ala-Pukin välissä (kartta 12, kuva 5).

Muhoksen alueelta muinaismuistoksi luokiteltiin

- Syväys Muhosjoen molemmin puolin (kartat 34 ja 36, kuvat 15 ja 16)
- Muhosjokea kaakko-luode-suunnassa myötäillyt vanhempi tielinjaus (kartta 36)
- Nykyisen Hyrkkääntie ja Kainuun radan pohjoispuolelle jäänyt tiejakso (kartat 36 ja 38)
- Kainuuntien eteläpuolelle jäänyt tiejakso Hyrkkääntien itäpäähän jatkeena (kartta 38)
- Lehtolan kohdan tiejakso Muhoksen ja Utajärven rajalla (kartat 38 ja 40, kuva 18).

YHTEENVETO

Oulun ja Kajaanin välisen vanhan maantien reitti Oulun kaupungin ja Muhoksen kunnan alueella on pituudeltaan noin 50 km. Tällä matkalla vanhan maantien linjaus on paikallistettavissa maastossa lähes täysin. Oulun puolella vanhan maantien yhtenäinen linja on paremmin säilynyt kun taas Muhoksen puolella on enemmän Kainuuntien osiin pirstomia tieosuuksia.

Oulun keskustassa vanha tie jää paikallistamatta reilun 200 metrin matkalta ja Muhoksen keskustassa noin 700 metrin matkalta sen jäätyä erilaisen rakentamisen alle. Rakentamisen alle jääneitä vanhan tien osuuksia täytyy pitää tuhoutuneina.

Vanhan tien ja uuden Kainuuntien linjaus kohtaavat joissakin kohdin. Vanha tie on noudattanut maaston muotoja mutkitellen ja kiemurrellen kun taas uutta tietä rakennettaessa maastoa on muokattu niin, että tie voi kulkea suoralinjaisesti. Kainuuntien rakentaminen, tien leveneminen, pengerrykset ja leikkaukset ovat hävittäneet vanhalle tielle tyypillisen maastonmyötäisen olemuksen. Siten valtatie alle jääneet vanhan tien osuudet voidaan katsoa myös tuhoutuneiksi, vaikka tien linjaus olisikin näillä kohdin säilynyt. Sama koskee myös nelikaistaisen Kajaanintien alle jäänyttä osuutta Oulussa Raksilan ja Kastellin välillä. Tällaisia tienparannustöiden voimakkaasti muokkaamia ja siten tuhoamia tieosuuksia sisältyy nyt inventoituun reittiin noin 6 km.

Vanhan maantien olemus on säilynyt huonosti alueilla, joissa tie kulkee asunalueiden tai muutoin modernin ympäristön halki. Taajama-alueilla tielinjaa on suoritettu ja usein voimakkaasti levennetty esim. rakentamalla viereen pyörätie. Sitä vastoin vanhan tien olemus on säilynyt kohtalaisen hyvin alueilla, joissa tie kulkee perinteisen viljely- tai metsämaiseman halki, ja joissa asutus on harvaa, vaikka tietä olisikin levennetty tai päällystetty nykykäytön tarpeisiin. Pidempiä (yli 1km) yhtenäisiä vanhan tien piirteitä säilyttäneitä osuuksia Oulun ja Muhoksen välillä ovat:

- Maikkulanrinne – Juuruksentie (n. 1,4 km)
- Vanhatie - Konttisentie – Jyräntie - Mikkolantie (n. 2,6 km)
- Määtänkankaankuja – Määtänkankaantie (n. 1,8 km)
- Pukintie – Vasankankaantie (n. 3,9 km)
- Viskaalintie – Kosulantie (n. 3,3 km)
- Rantatie - Kärnäntie (n. 3,6 km)
- Vanha Honkalantie (n. 1,4 km)
- Mäntyranantie – Hyrkkäentie (n. 3,1 km)

Näillä osuuksilla 1700-luvun loppupuolen tielinjaus on täysin tai lähes täysin säilynyt. Hiukan lyhemmät Korilantie (n. 0,7 km) ja Mankilantie (n. 0,6 km) on myös syytä nostaa esiin tässä yhteydessä. Oulujokivarren maisemaselvitys ja maisemanhoitosuunnitelmassa kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojensa vuoksi erityisiksi arvoalueiksi, helmiksi, on nostettu

edellä mainituista tieosuuksista Konttisentien ympäristö, Vasankankaan raitti eli Pukintien ja Vasankankaantien ympäristö ja Rantatie ympäristöineen.

Muhoksen puolella valtatie on pirstonut vanhan tien lukuisiin pieniin tienpätkiin, jotka ovat jääneet läpikulku liikenteen ulkopuolelle, mutta säilyneet käytössä pihoil le ja tiluksille vievinä teinä. Näillä tienpätkillä vanhan tien yhtenäinen linjaus ei ole enää seurattavissa. Tienpätkät ovat valtaosaltaan sorapintaisia ja vain noin 3-4 metriä leveitä. Joidenkin varret ovat tiiviisti rakennettuja (Kosunientie, Mankilantie, Murtomäentie), mutta muutamien ympäristö on säilynyt koskemattomampana. Viljelysmaiseman ympäröimä Vanhatie, koivukujan reunustama Kassisenkuja ja Muhosjoen rannalle vievä Niementie ovat mielenkiintoisia ja kauniita vanhan tien jäänteitä.

Osa vanhasta tielinjauksesta on jäänyt käytöstä pois, mutta on silti edelleen maastossa paikallistettavissa ruohottuneina ja pensoittuneina tienpohjina. Pääosin nämä osuudet ovat jääneet käytöstä pois vasta Kainuuntien rakentamisen myötä. Muhoksen puolella käytöstä pois jääneitä, mutta vielä maastossa havaittavia tieosuuksia on yhteensä lähes 1,5 km verran, Oulun puolella noin 0,6 km. Vain pieni osa käytöstä pois jääneistä vanhan tien pätkistä jää maastossa kokonaan havaitsematta.

Käytöstä pois jääneitä vanhan tien osuuksia ei voi pitää tuhoutuneina sillä perusteella, etteivät ne ole enää käytössä tai ettei tien linjaus niillä kohdin ole enää

maastossa havaittavissa. Pikemminkin näiden osuuksien voi katsoa säilyttävän tietoa vanhan tien rakenteesta. Nämä tiejaksot ovat historiallisen ajan muinaismuistoja ja siten muinaismuistolailla suojeltuja. Suomessa on tehty jonkin verran vanhoihin tierakenteisiin kohdistuvia arkeologisia kaivauksia, erityisesti Hämeen Härkätien ja Suuren Rantatien (Kuninkaantie) linjausten tutkimisen yhteydessä. Kaivaukset ovat kohdistuneet sekä yhä käytössä oleviin vanhoihin tieosuuksiin, että käytöstä pois jääneisiin tierauioihin. Kaivauksissa on pystytty erottamaan useita eriaikaisia tienpitoon tai tienrakentamiseen liittyviä kerroksia, joiden perusteella on ollut mahdollista seurata tien pinnan kohoamista sekä tien asteittaista leventämistä.⁴²

Inventoinnin yhteydessä tarkistettiin kaksi vanhaan tiehen liittyvää jäännöstä: Vasankankaantieltä erkanevaa Vasantietä reunustava kiviaita ja Muhosjoen vanhalla ylityspaikalla joessa olevat silta-arkut. Aiemmin tuntemattomia vanhaan tiehen liittyviä rakennelmia ei inventoinnissa tavattu.

⁴² Esim. Masonen 1989, 49. (Hämeen härkätie – Synty ja varhaisvaiheet. Varhainen maantiiliikenne arkeologisenä sekä historiallisena tutkimuskohteena. Tiemuseon julkaisuja 4).

LÄHDELUETTELO

Arkistolähteet

Kansallisarkisto (KA)

Kartat:

Maanmittaushallitus

MH 104	(Wikar 1745-46)
MH 106	(Claeson 1640/50)
MH 131	(Haxell 1773)

Oulun maakunta-arkisto (OMA)

Kartat:

Oulun kartasto ja tietopalvelutoimisto

Muhos 110	(Wallenborg 1785)
Oulu 15	(Wallenborg 1785)

Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimiston arkisto (PPMMT)

Isojakokartat:

Muhos 9 A, C – III	(1849-50)
Muhos 9 ¹ A,B - III	(1850)
Muhos 9 ⁴ A,B – III	(1850-51)
Muhos12 ² A-D – II	(184?)
Oulu 31 A-E – III	(1806)

Kirjallisuus

Entinen Oulujoki 1954 *Entinen Oulujoki*. Oulujoki-osakeyhtiö. Helsinki.

Halila 1953 A. Halila 1953: *Oulun kaupungin historia II*. 1721-1809. Oulu.

Hautala 1975 K. Hautala 1975: *Oulun kaupungin historia III*. 1809-1856. Oulu.

Jutikkala 1938 E. Jutikkala 1938: *Suomen postilaitoksen historia 1638-1938*. Helsinki.

Oulujokivarren maisemaselvitys ja maisemanhoitosuunnitelma
Suunnitelmaselostus 15.5.2002. Oulun kaupunki ja Muhoksen kunta.

Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993
Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993: *Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet I*. Julkaisu A:115. Oulu.

Salminen 1997 T. Salminen 1997: "Tieverkon edellytykset – Pohjanmaa maantieteellisenä ja hallinnollisena kokonaisuutena". *Pohjanmaan kautta – Tiet ja tieliikenne Pohjanmaalla keskiajalta 1990-luvulle*. Tiemuseon julkaisuja 15. Jyväskylä 1997. s. 17-121.

Skjöldebrand (1799) A. F. Skjöldebrand: *Piirustusmatka Suomen halki Nordkapille 1799*. Alkuteos *Voyage pittoresque au Cap Nord*. Stockholm 1801-1802. Suomentanut Kerkko Hakulinen. Porvoo.

Tervonen 1999 A. Tervonen 1999: *Oulujokisten sata vuotta*. Entisen Oulun maalaiskunnan/Oulujoen kunnan historia 1865-1964. Oulu.

Tervonen 2002 A. Tervonen 2002: "Muhos ja muhoslaiset 1865-1914". *Muhoksen kunnan historia 1865-1995*. Jyväskylä.

- Toivo 1997 R. M. Toivo: "Kruunun ja rahvaan tiet – Pohjanmaan teiden historia suurvalta-ajalta Suomen sotaan". *Pohjanmaan kautta – Tiet ja tieliikenne Pohjanmaalla keskiajalta 1990-luvulle*. Tiemuseon julkaisuja 15. Jyväskylä. s. 123- 244.
- Vahtola 1987 J. Vahtola 1987: "Oulun historia kaupungin perustamisesta isovihaan". *Valkean kaupungin vaiheet*. Jyväskylä. s. 79-99.
- Vahtola 1991 J. Vahtola 1991: "Oulujokilaakson historia keskiajalta 1860-luvulle". *Oulujokilaakson historia – Kivikaudelta vuoteen 1865*. s. 71-540.
- Viertola 1974 J. Viertola 1974: "Yleiset tiet Ruotsin vallan aikana". *Suomen teiden historia I – Pakanuuden ajalta Suomen itsenäistymiseen*. Helsinki. s. 35-129.
- Viirret 2004 E. Viirret 2004: "Mestauspaikka löytyi ja merkittiin". *Oulu-lehti* nro 38, 13.5.2004.
- Wallin 1893 V. Wallin (Voionmaa) 1893: *Suomen maantiet Ruotsin vallan aikana*. Fennia 8:2. Kuopio.

KUVALUETTELO

Oulu-Kajaani välisen vanhan maantien inventointi Oulun kaupungin ja Muhoksen kunnan alueella 2004

Kamera Sony Cyber-shot DSC-S85
Kuvannut Maria Suvanto

Oulu

Kuva	Pvä	Aihe
01-02	21.6.	"Vanhaa tienpohjaa" hautausmaalla vanhalta kappelilta kaupunkiin päin kuvattuna
03-04		Maikkula, Näkymää vanhalta tieltä Kontioon.
05		Maikkula, Mikkola vanhan tien varrella.
06		Maikkula, Kontioon vievä tie.
07		Maikkula, vanha tie Maikkulan kartanon kohdalla.
08	22.6.	Heikkilänkangas, näkymä pelloille Vesijaontieltä.
09-10		Vanhalta tieltä (nyk. Vesijaontie) Heikkilän talolle vienyttä vanhaa tienpohjaa.
11		Madekoski, Särkiojan ylittävä silta vuodelta 1933 Määtänkankaankujalla.
12-13		Madekoski, Määtänkankaantie Turkansaarentien risteyksestä kuvattuna.
14		Madekoski, Määtän talolle vievä isojakokarttaan (1806) merkitty tie & kiviaitaa.
15		Vanhaa tienpohjaa Kourinkankaalla, länteen päin kuvattuna.
16		Vanhaa tienpohjaa Kourinkankaalla, taustalla Kainuuntie.
17-19		Vanhaa tienpohjaa Kourinkankaalla, itään päin kuvattuna.
20		Vasankangas, Pukintietä Hiltusen kohdalla.
21		Vasankangas, Pukintieltä Hiltuseen vievä Wallenborgin kartalla vanhalta tieltä erkaneva tie.
22		Vasankangas, Näkymä vanhalta tieltä Hiltusen kohdalla aukeavaan viljelymaisemaan.
23	23.6.	Pikkarala, Hangaskangas. Sorakuoppa on katkaissut vanhan tien linjauksen.
24		Pikkarala, Hangaskangas. Hangaskankaan kuntopolku.
25	21.7.	Patamäki, Kajaaninpolku luoteeseen päin kuvattuna.
26		Vanhatie, tien varren leveälatvuksinen mänty.
27		Vanhatie länteen päin kuvattuna.
28		Konttisentie kaarteleo vanhan tien mukaisesti.
29		Jyräntietä.
30		Määtänkankaankuja länteen päin kuvattuna, etualalla Särkiojan silta.

31-32		Määtänkankaantie länteen päin kuvattuna, mutkan jälkeen oikealla Määtän talo.
33	1.8.	Pikkarala, Viskaalintietä.
34		Vasankangas, vanhalta tieltä erkaneva Vasantie, ja sitä reunustava vanha kiviaita.
35-37	26.8.	Vasankangas, Vasantien kiviaitaa.
38		Pukintie, Kourinojan ylittävä silta vuodelta 1933.
39		Pukintie, vanhaa tienpohjaa Pukintien eteläpuolella.

Muhos

Kuva	Pvä	Aihe
01-04	23.6.	Kosulankylä, Viskaalintiestä Kosulantielle erkaneva vanha tienpohja.
05-06	7.7.	Kosulankylä, Kosulantie.
07		Kosulankylä, Viskaalintiestä Kosulantielle erkaneva vanha tienpohja.
08-10		Kosulankylä, Kosuojalta Kosuniementielle tuleva vanhan tien osuus.
11-12		Vanhaa tienpohjaa Ahontieltä länteen päin.
13-14		Laitasaari, Rantatie Määtänsaaren kohdalla. Vasemmalla Kainuuntie.
15-16		Maisemaa Kärnänkankaantieltä itään.
17		Kärnänkangas, mahdollinen tienpohja.
18-19		Mankilantie.
20		Mankilantien vähemmälle käytölle jäänyt länsipää.
21-22		Murtomäentiehen yhtyvää vanhan tien pohjaa.
23		Murtomäentie, vanhaa tienpohjaa.
24-25		Korivaara, käytöstä pois jäänyt vanha tienpohja.
26		Honkala, Vanha Honkalantien, länsipään ruohottunut vanha tienpohja.
27-29		Suokylä, Vanhatie, Vanha Honkalantieltä jatkuva, käytössä oleva osuus.
30-31		Suokylä, Vanhatien itäpäästä jatkuva ruohottunut tienpohja.
32		Muhosjoki, vanhat silta-arkut Muhosjoessa.
33-35		Kassilanniemi, Niementie.
36-37		Hyrkkääntie, Hyrkkäänpysäkkien risteyksestä länteen jatkuva osuus.
38-39		Hyrkkääntieltä Kainuuntien eteläpuolelle jatkavaa vanhan tien pohjaa.
40	8.7.	Syväys. Koivuon reunustettu tie vie Muhosjoen ylittäneelle sillalle, oikealla veneiden vetopaikka.
41-44		Silta-arkkujen jäänteet Muhosjoessa.
45		Syväys, laatta muistokivessä.
46-47		Syväys, Muhosjoen ylittäneelle sillalle vievää vanhan tien pohjaa.
48		Syväys. Koivuon reunustettu tie vie Muhosjoen ylittäneelle sillalle.
49		Syväys, veneiden vetopaikalle vievää vanhaa tienpohjaa.

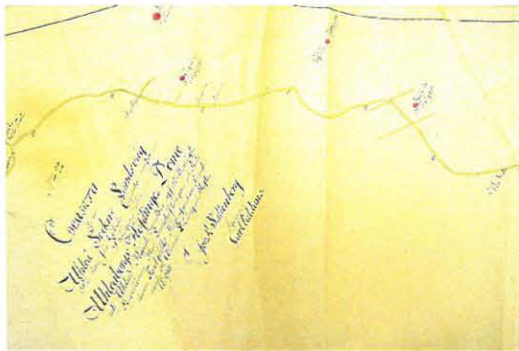
50		Laitilan tie kulkee vanhan tien mukaisesti Syväyksestä etelään.
51-52		Kassisenkuja. Vasemmalla Kainuuntie.
53		Näkymää Kassisenkujalta etelään.
54-57		Kassisenkuja. Vanhaa tienpohjaa Kassisenkujalta länteen päin.
58		Korivaara, Korilantie. Vanha tienpohja on hiukan tämän tielinjauksen pohjoispuolella.
59		Korivaara. Korilantie itään päin. Taustalle Kainuuntie.
60		Viskaalintie.
61		Viskaalintie, hakkuuaukeaa Viskaalintien varrella.
62	18.8.	Lehtola, vanhaa tienpohjaa itään päin.
63		Lehtola, vanhaa tienpohjaa kuvattuna Pyhäshivuntieltä länteen.
64		Lehtola, vanhaa tienpohjaa länteen päin, oikealla Oulu-Kajaani-rata.
65-66		Teerikangas. Valtatien pohjoispuoli, teloituspaikan maastoa.
67-68		Mäntyrannantie, vanha tie kulkee Mäntyrannantien mukaisesti.
69		Rantatien länsipää itään päin kuvattuna, oikealla Kainuuntie.

Raportissa esiintyvät kuvat

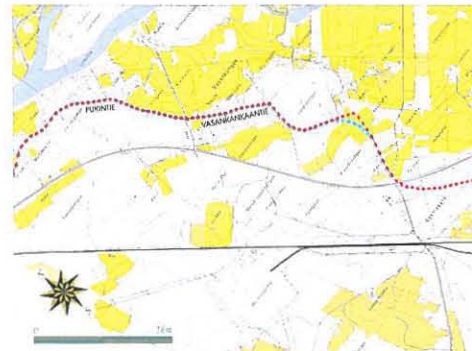
Kuva 1	Ote Wallenborgin kartasta nykyisen Vasankankaantien kohdalta.
Kuva 2	Oulu-07
Kuva 3	Oulu-32
Kuva 4	Oulu-18
Kuva 5	Oulu-39
Kuva 6	Oulu-34 ja 36A
Kuva 7	Oulu-33
Kuva 8	Muhos-08
Kuva 9	Muhos-03
Kuva 10	Muhos-14
Kuva 11	Muhos-20
Kuva 12	Muhos-29
Kuva 13	Muhos-52
Kuva 14	Muhos-57
Kuva 15	Muhos-41
Kuva 16	Muhos-40
Kuva 17	Muhos-68
Kuva 18	Muhos-62

LIITEKARTAT

Kartat kuvapareittain Oulusta Muhokselle.

Aukeaman vasemmalla sivulla Wallenborgin kartta vuodelta 1785.

Aukeaman oikealla sivulla sama alue peruskartalla v. 2004.

Wallenborgin kartat
Maanmittauslaitoksen arkisto.

Pohjakartat
Oulun kaupungin kiinteistöviraston mittausosasto ja Maanmittauslaitos (lupa POH/27/04)

Oulu – Kajaani –maantie v. 1785
Punainen Oulun pohjakartta, musta Muhoksen pohjakartta

Oulu – Kajaani –maantie v. 1785
Osuutta ei inventoitu maastossa, Utajärvi

Arvokkaimmat tieosuudet
Tie säilyttänyt luonnettaan parhaiten:
linjaus, mittakaava, rakentaminen, maisema

Vanhempi tielinjaus

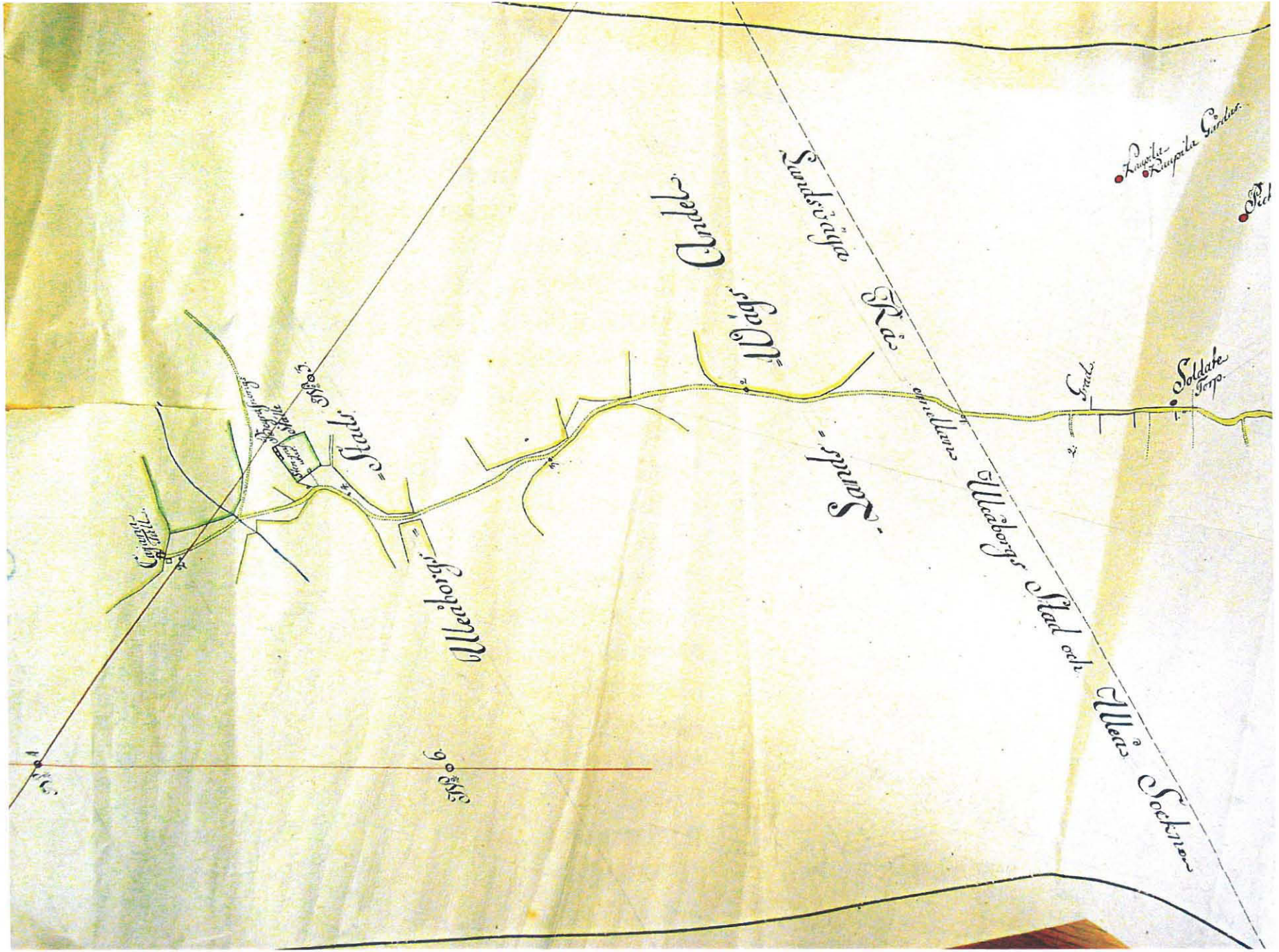
Historiallisen ajan muinaismuistoksi luokiteltu tiejakso
Kartat sivuilla 12, 34, 36, 38, 40

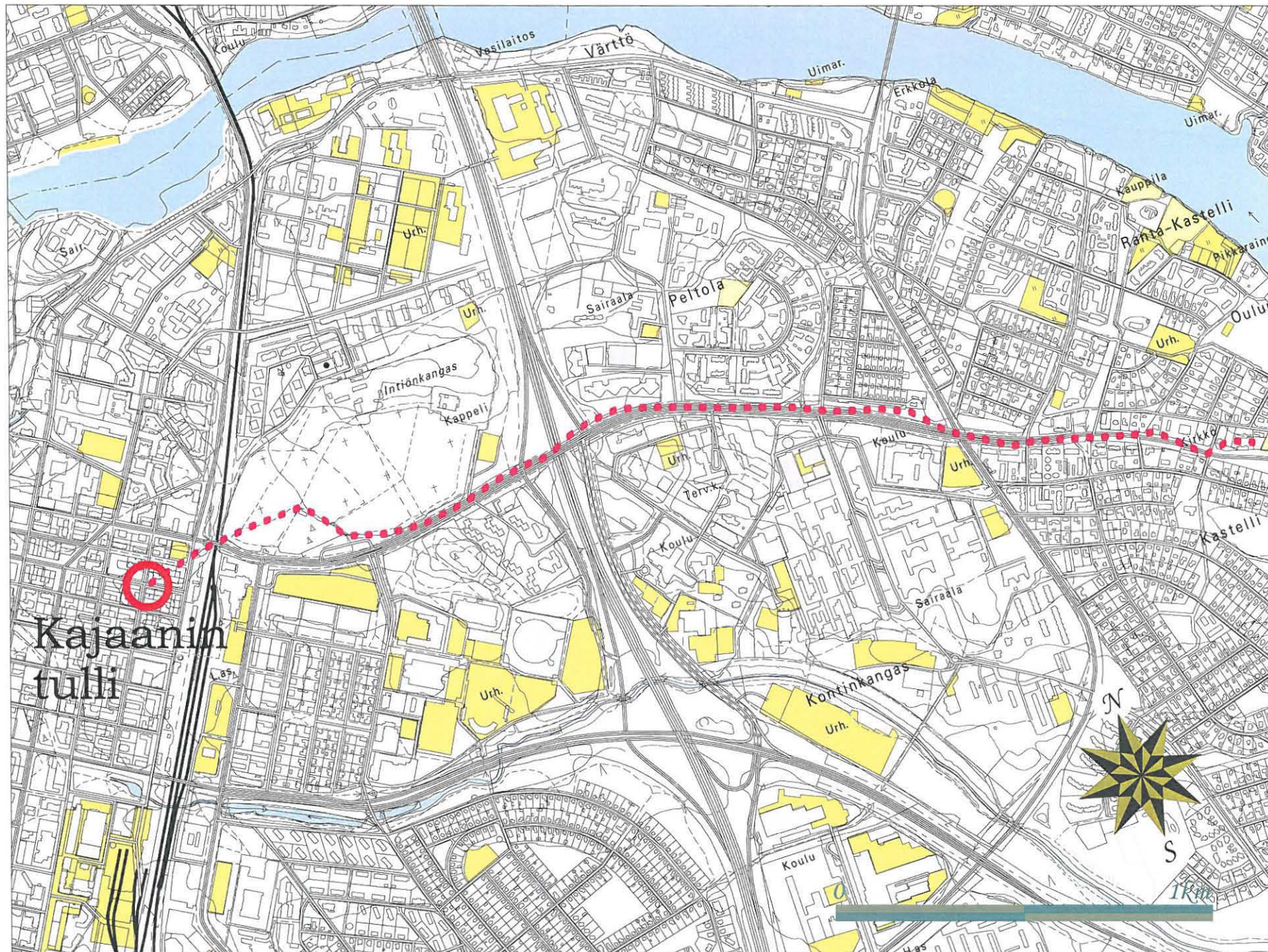

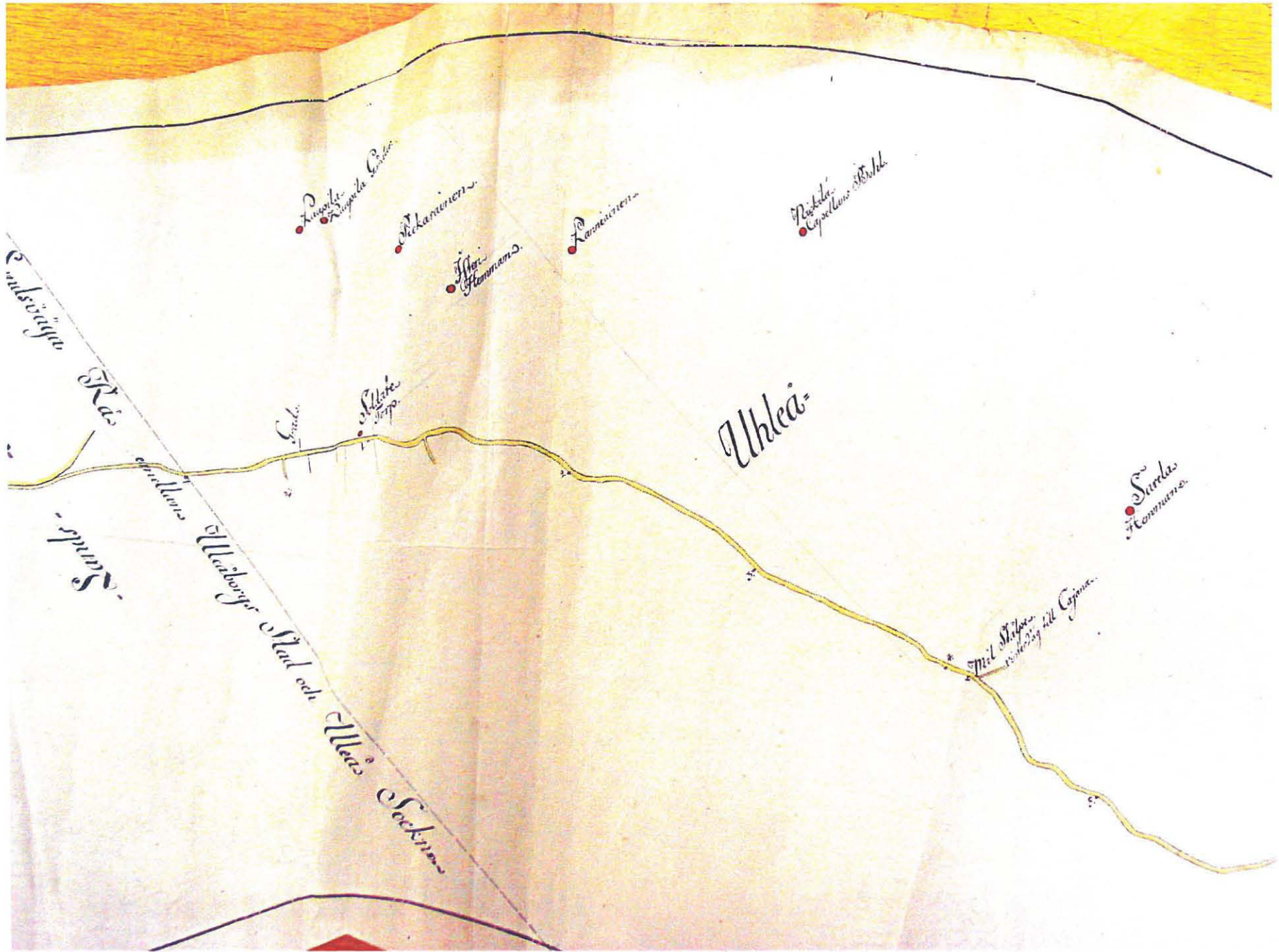
Kestikievari v. 1785

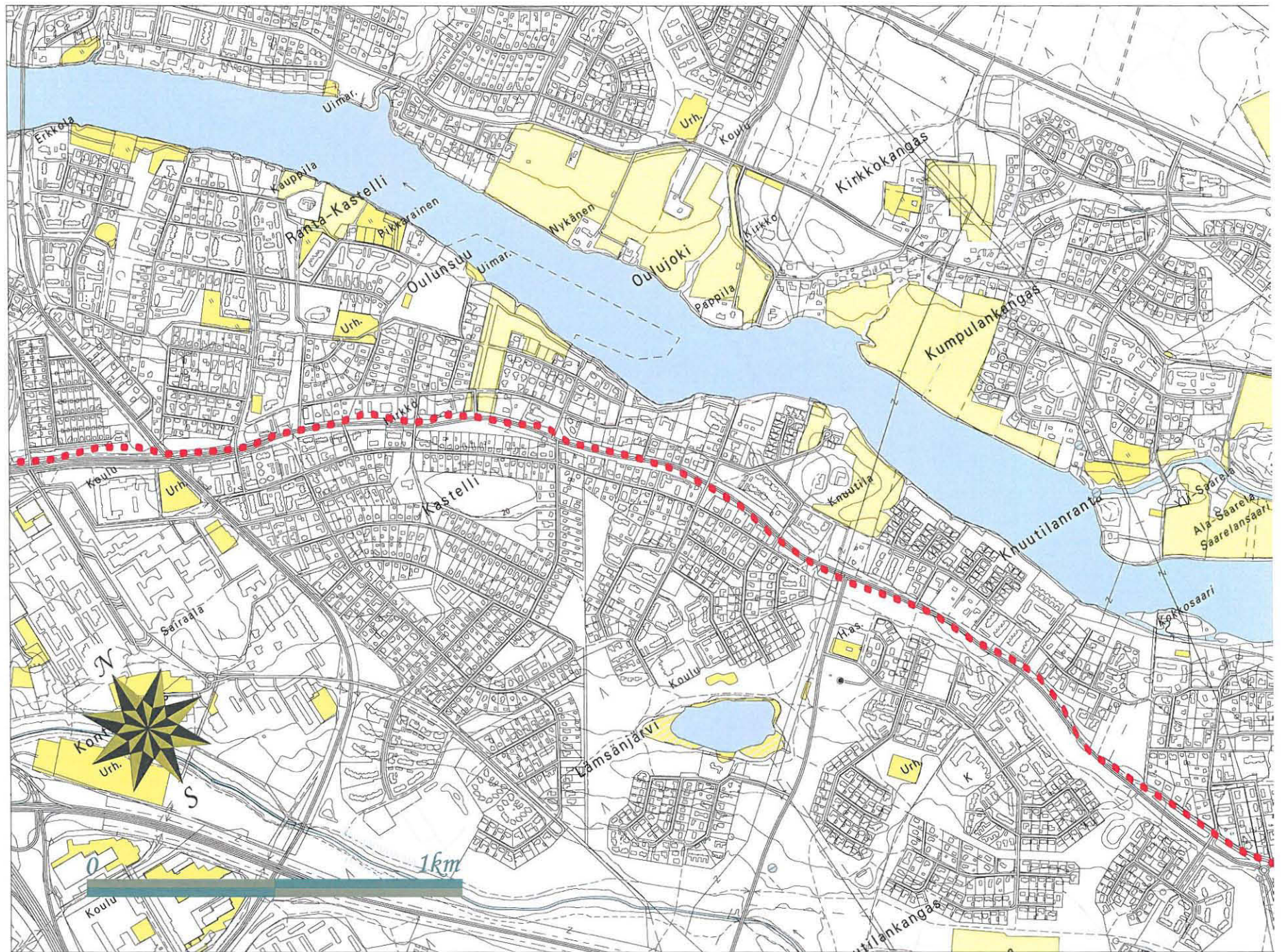
LIITEKARTTOJEN SISÄLLYSLUETTELO

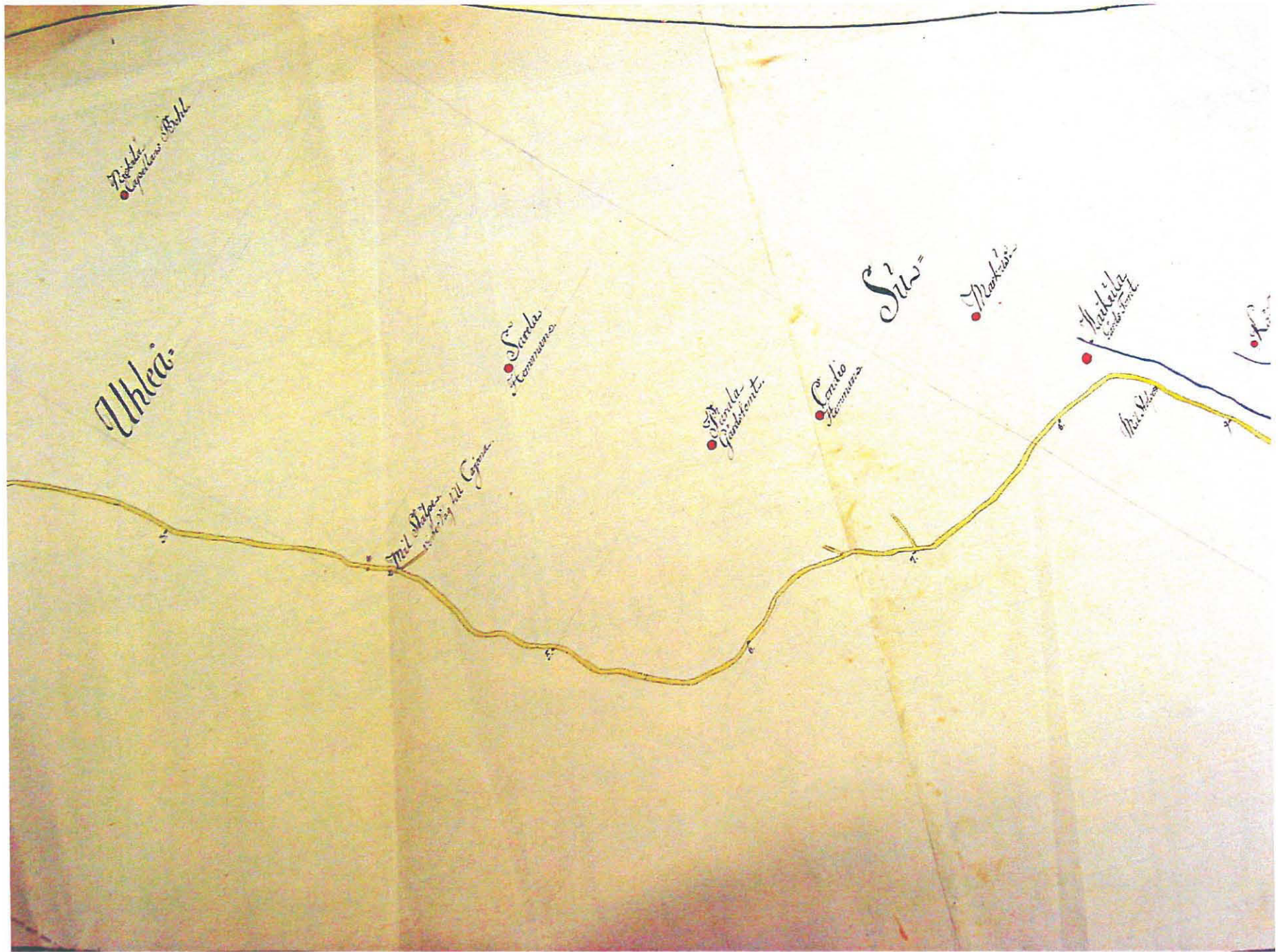
KUNTA	ALUE	SIVUT	
OULU	KAJAANINTULLI – KONTINKANGAS	1-2	
	KASTEELLI – KNUUTILANKANGAS	3-4	
	KNUUTILANKANGAS – KONTIONKANGAS	5-6	
	KONTIONKANGAS – HEIKKILÄNKANGAS	7-8	
	KONTTISENKANGAS – MIKKOLANKANGAS	9-10	
	MÄÄTÄNKANGAS – PUKINTIE	11-12	
	PUKINTIE – VASANKANGAS	13-14	
	HANGASKANGAS	15-16	
	OULU – MUHOS	HANGASKANGAS – VISKAALINMÄKI	17-18
		MUHOS	
MUHOS	KOSULANKYLÄ	19-20	
	ROVA	21-22	
	KÄRNÄNKANGAS	23-24	
	SOSO - KORIVAARA	25-26	
	PAPPILAN YMPÄRISTÖ	27-28	
	KESKUSTA	29-30	
	HONKALA	31-32	
	SUOKYLÄ	33-34	
	HYRKÄS	35-36	
	TEERIKANGAS	37-38	
MUHOS – UTAJÄRVI	SOTKAJÄRVI	39-40	

Munkia

Nickala

Kupfman

Boy

Kuppin

Lein

Lein

Rupfen

Marie

Die

Lein

Lein

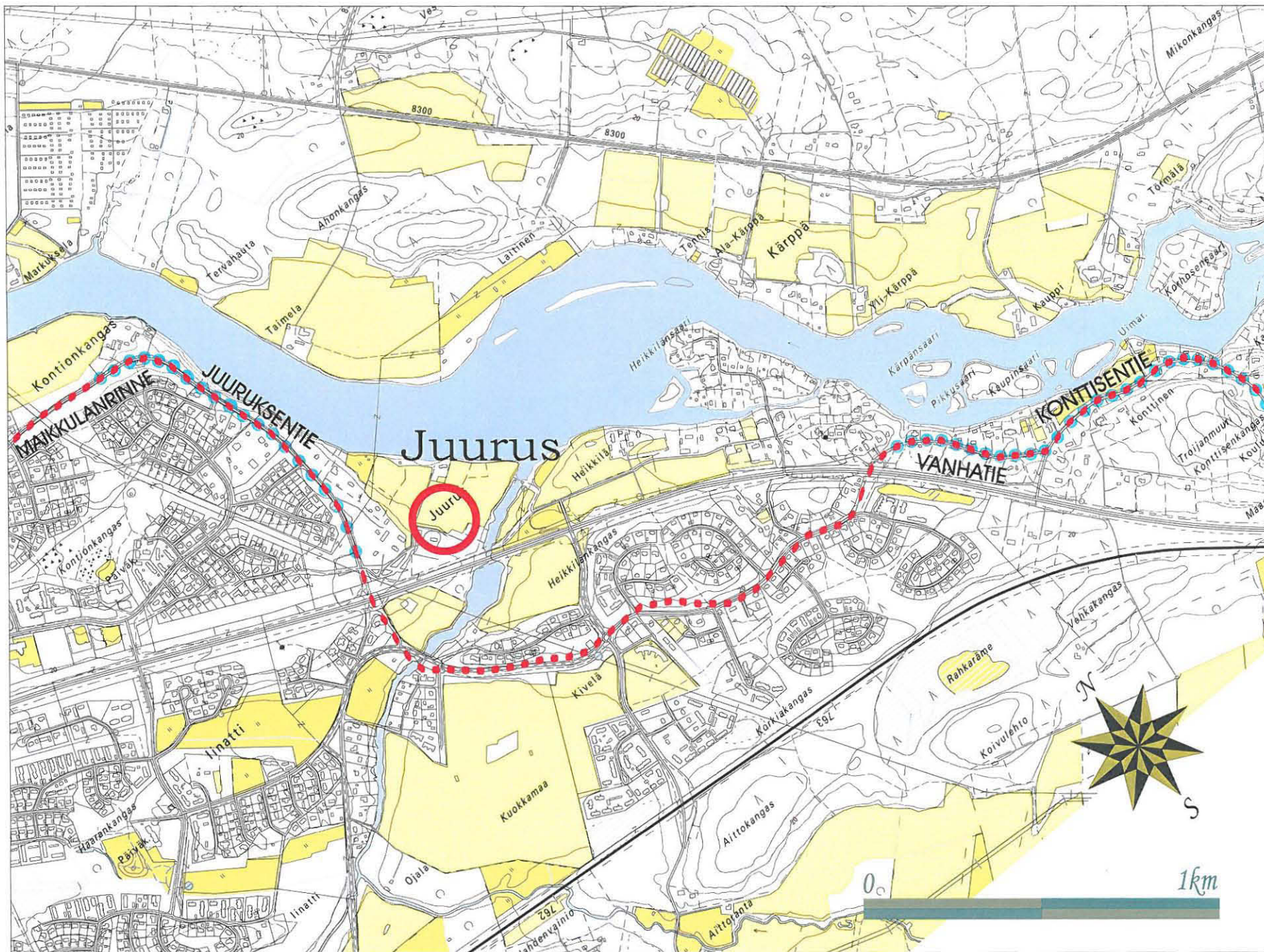
Lein

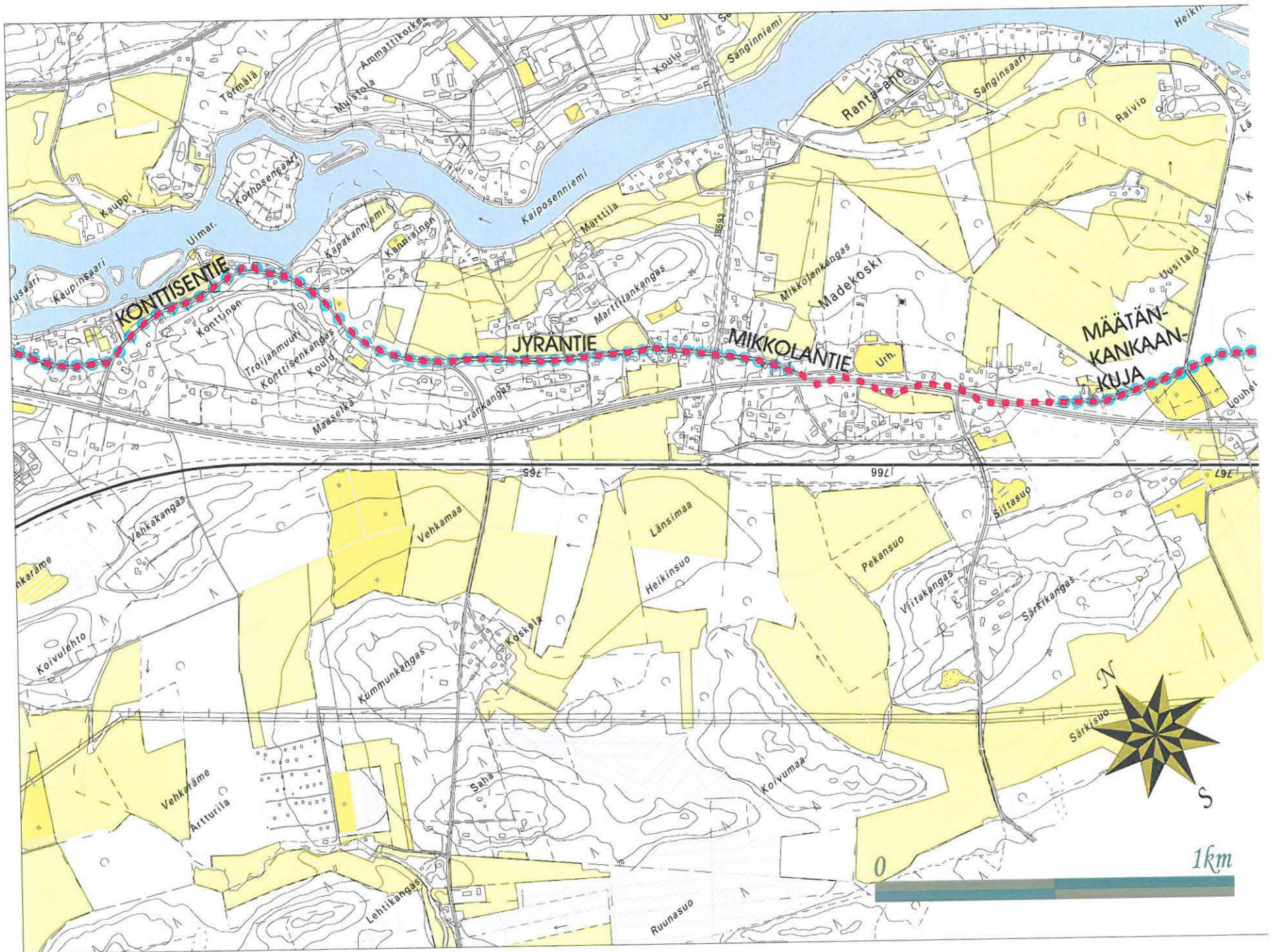
Lein

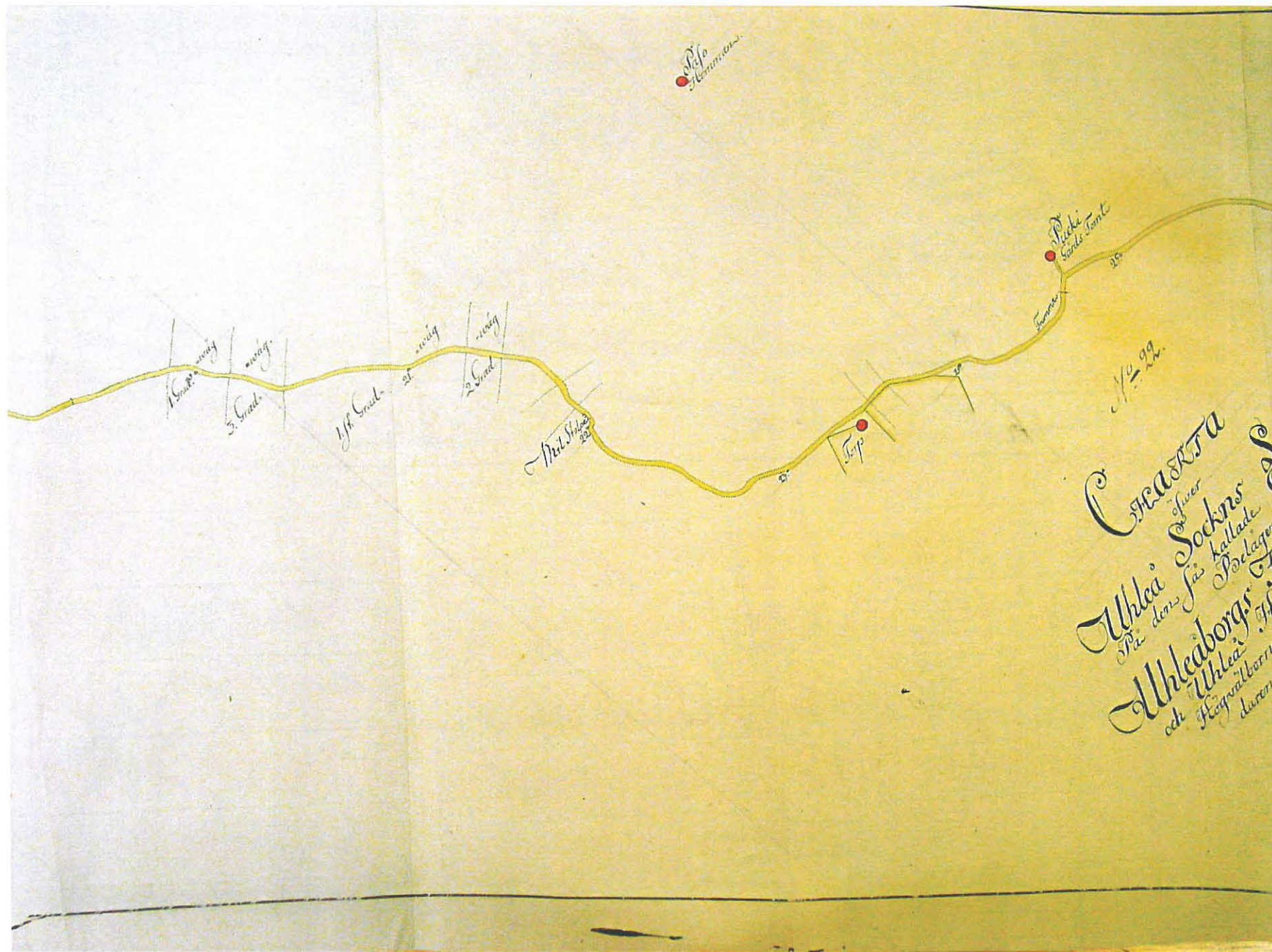
Lein

Lein

Lein

Pålo
Kammars

Pålo
Sands Tomte

1 Grad

2 Grad

3 Grad

1 Grad

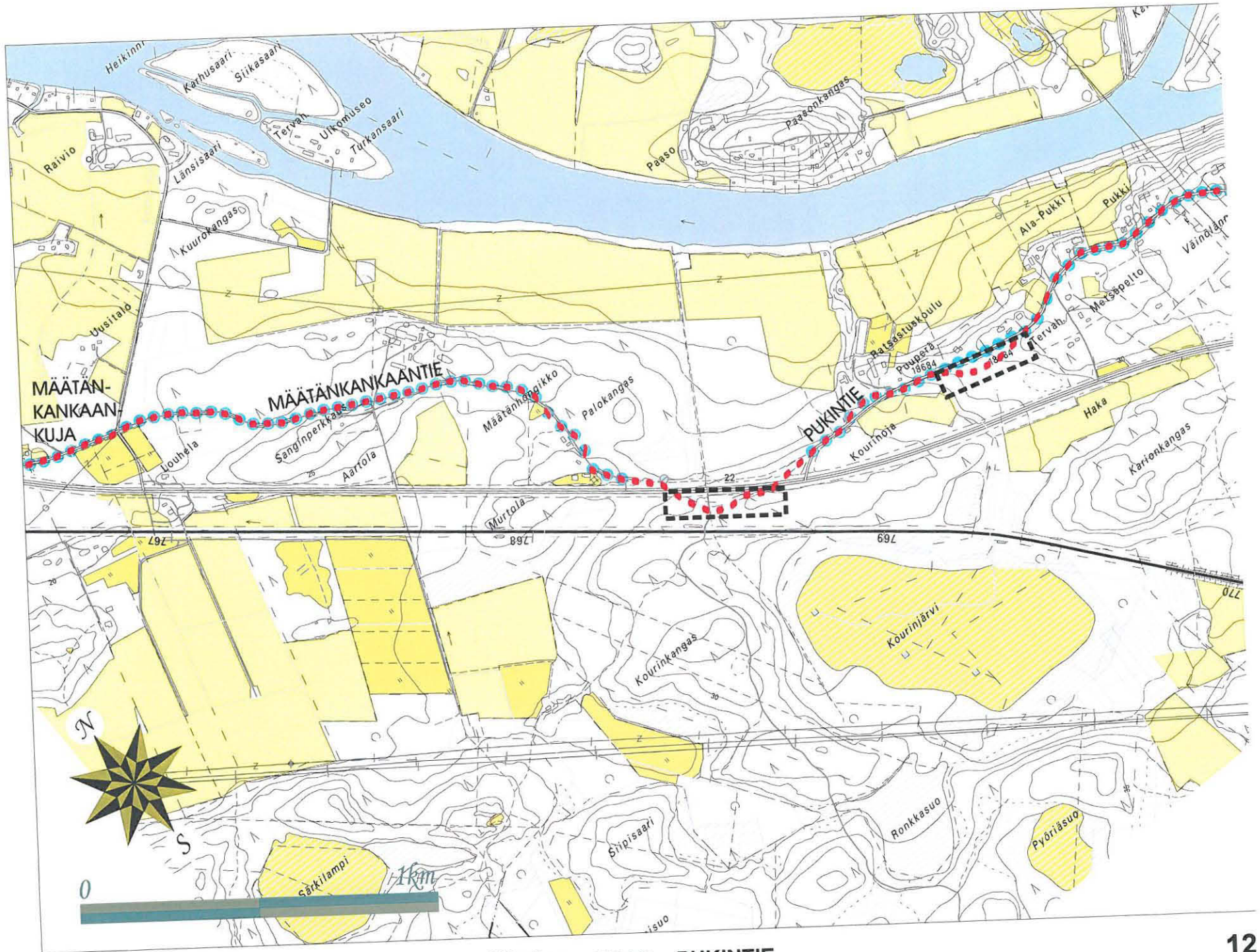
2 Grad

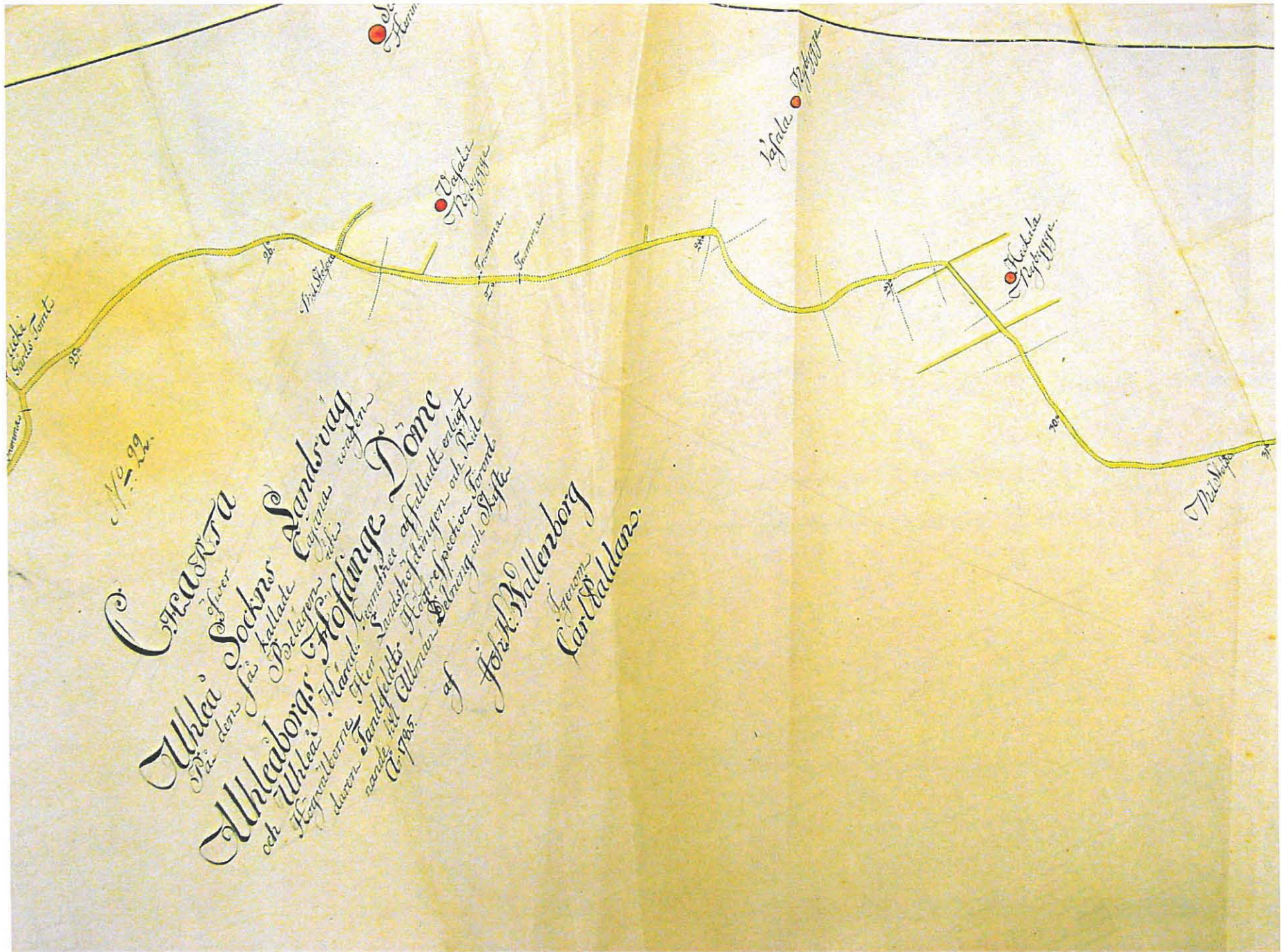
Mil. Stads

Stad

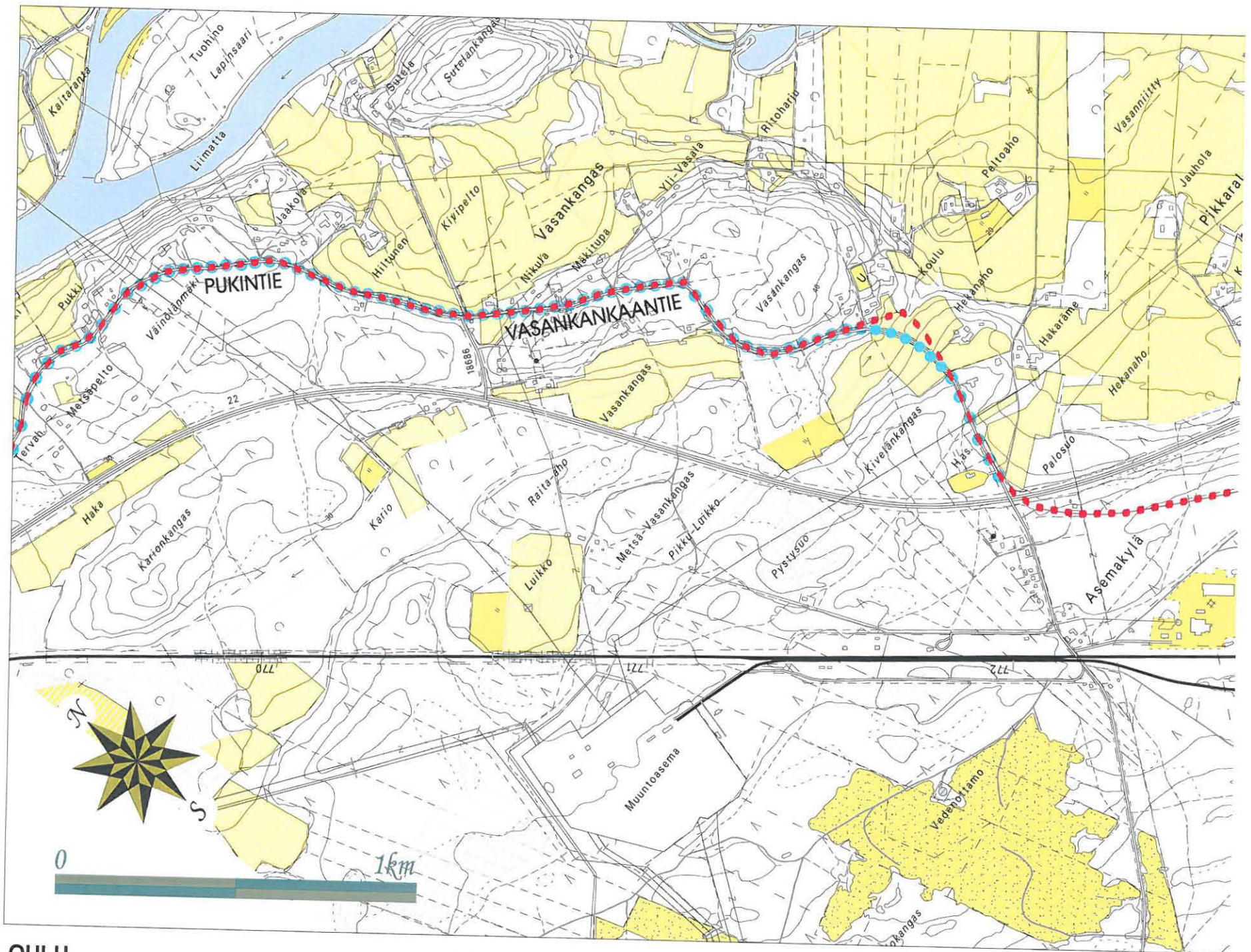
1799

CREASTRA
Sofwer
Ublea Sockns
dome förs kallade
Ubleaborgs
och Ublea
Högskolborna
duren

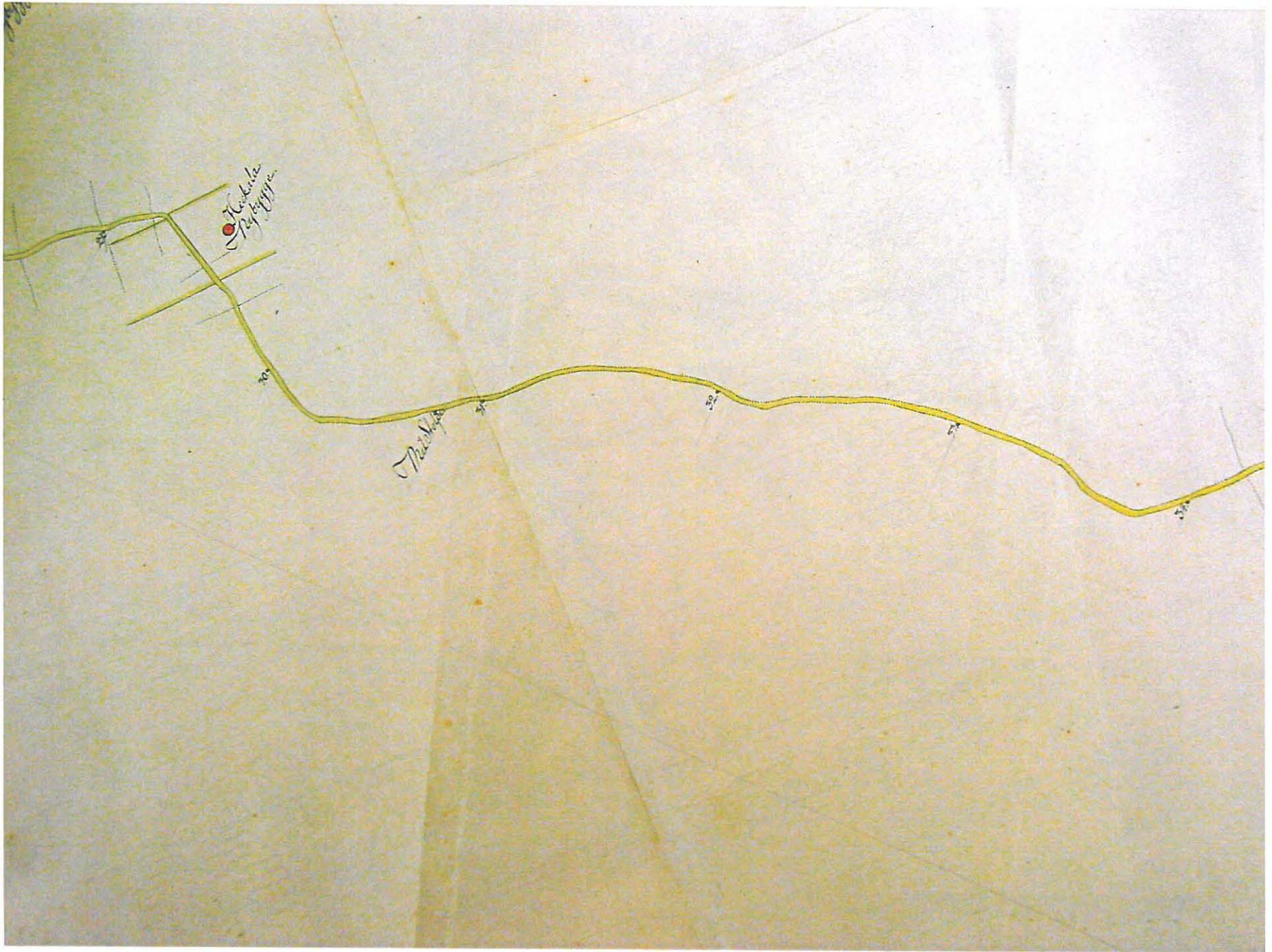

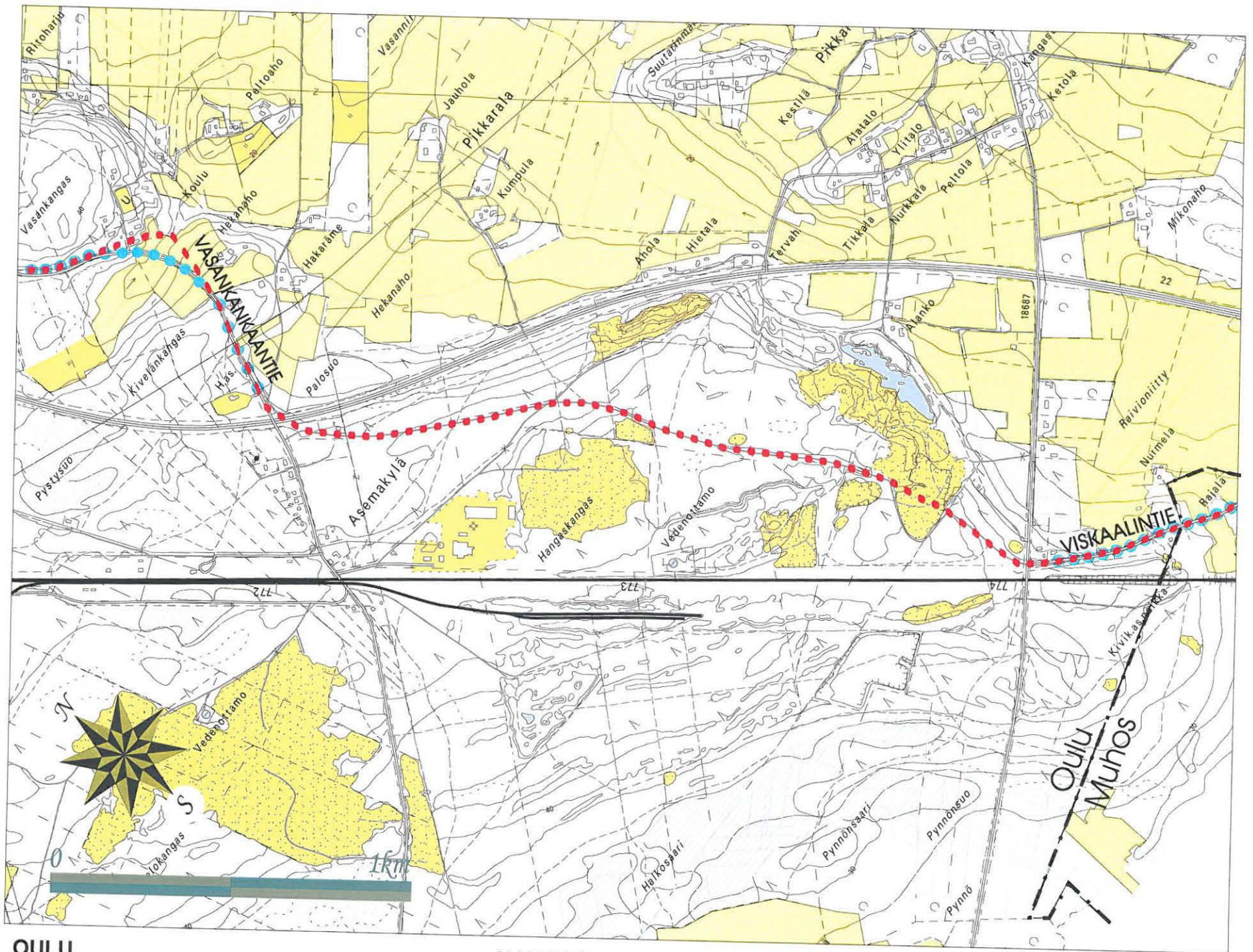
No 99
 C. Mastra
 Uthlaa Sockns Sandsvay
 Uthlaa Sockns Sandsvay
 Hofdinge Dome
 of Joh: Wallenberg
 Carl Wallens.

OULU

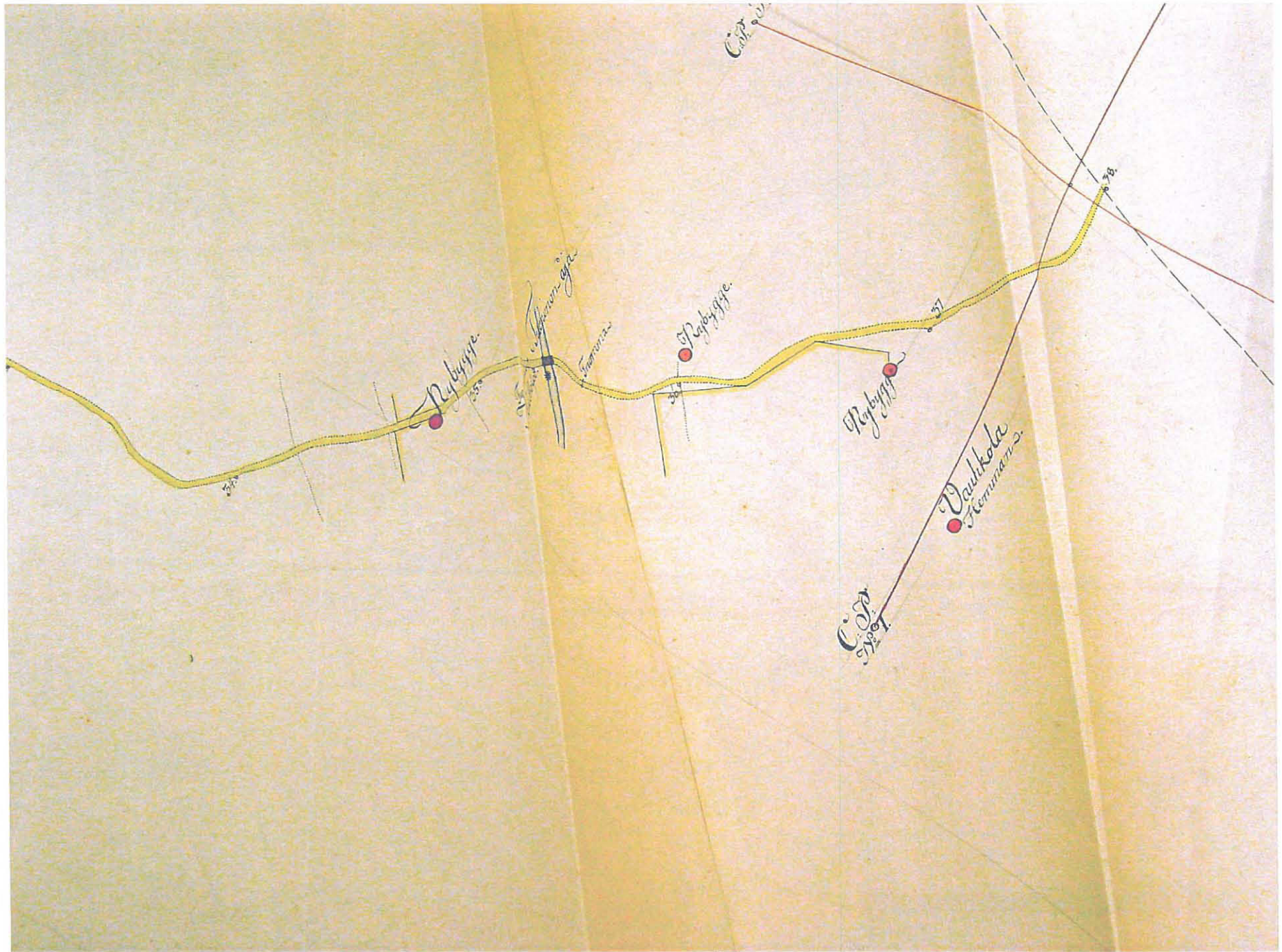
PUKINTIE - VASANKANGAS

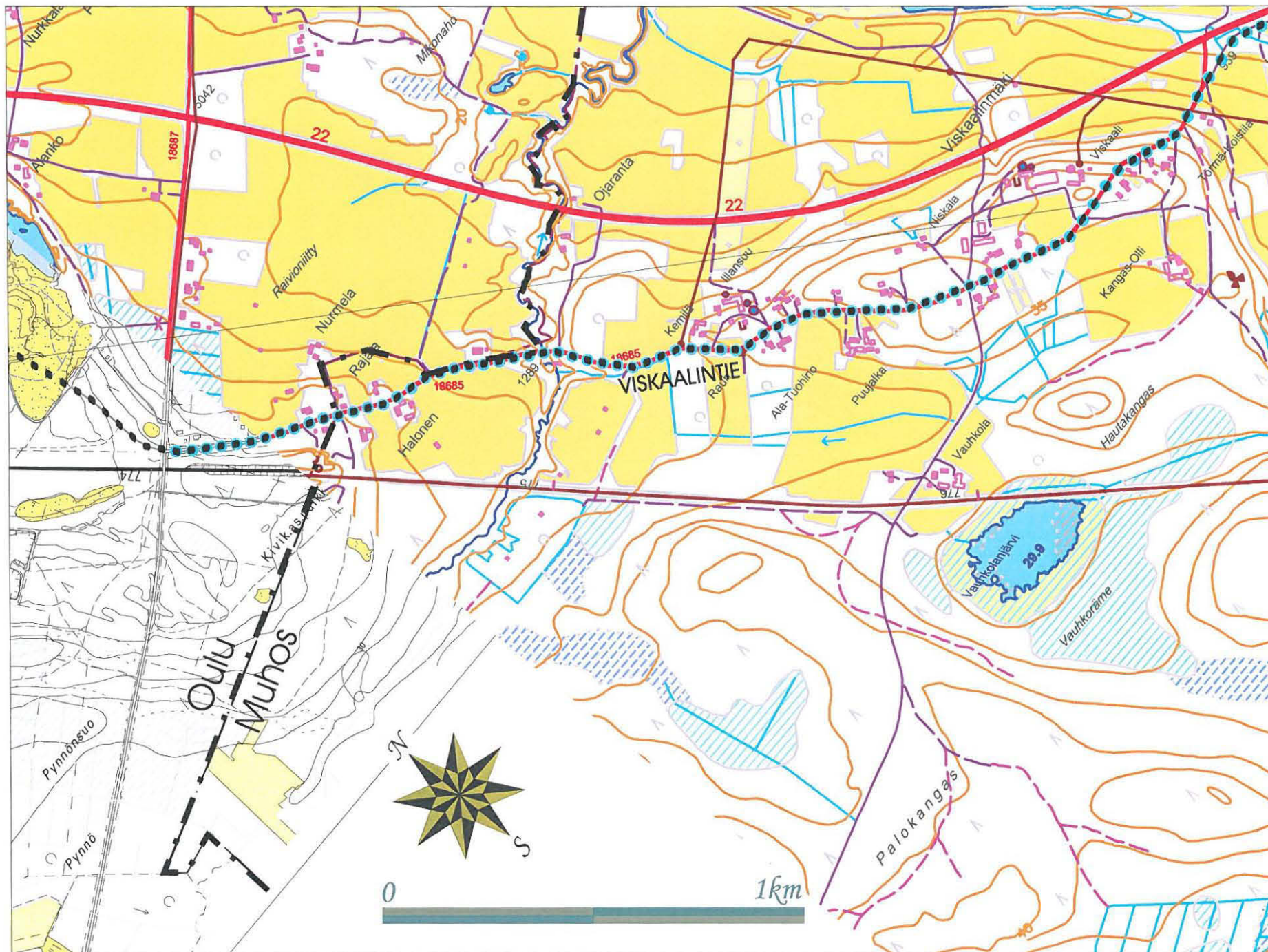

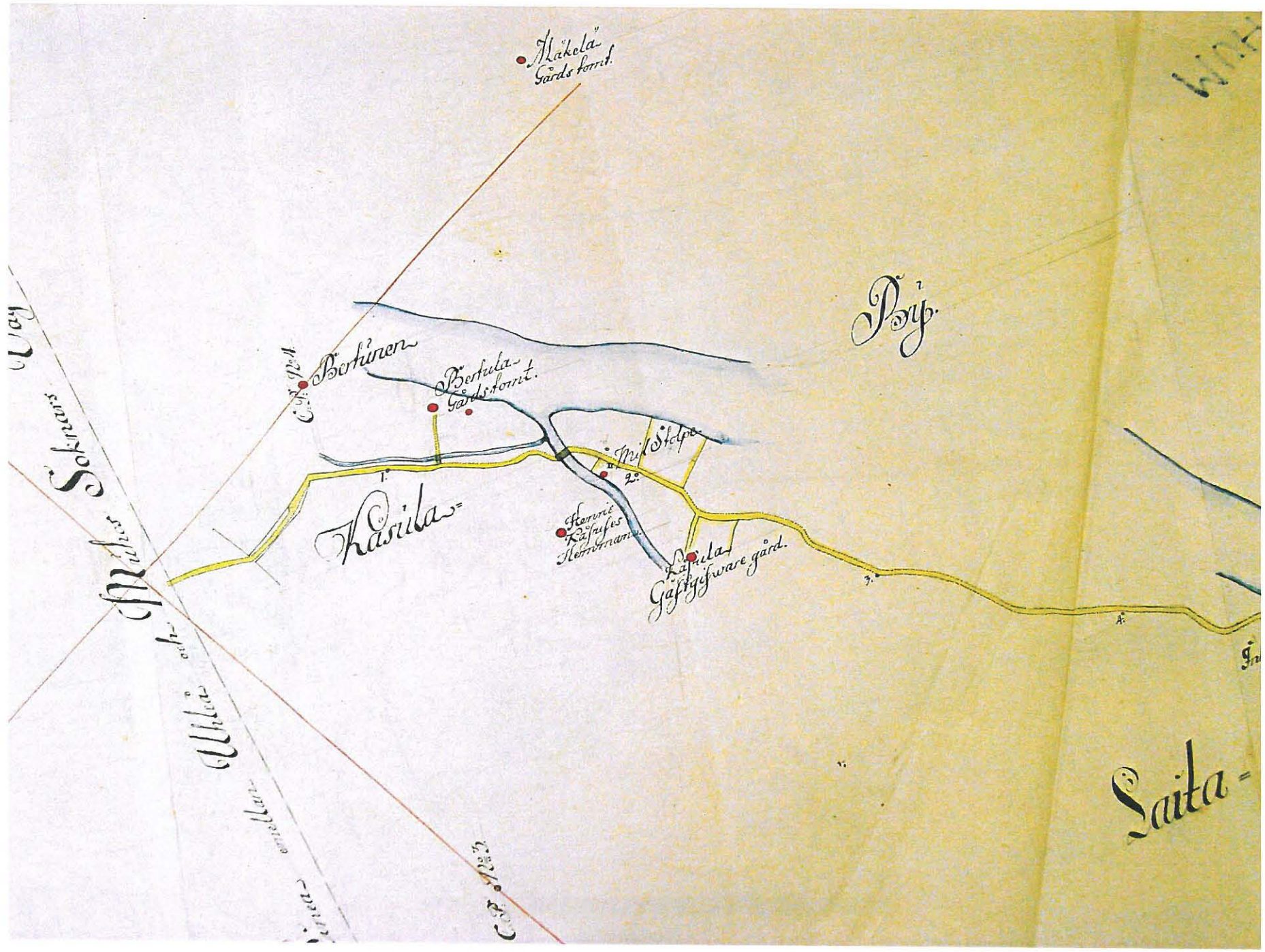

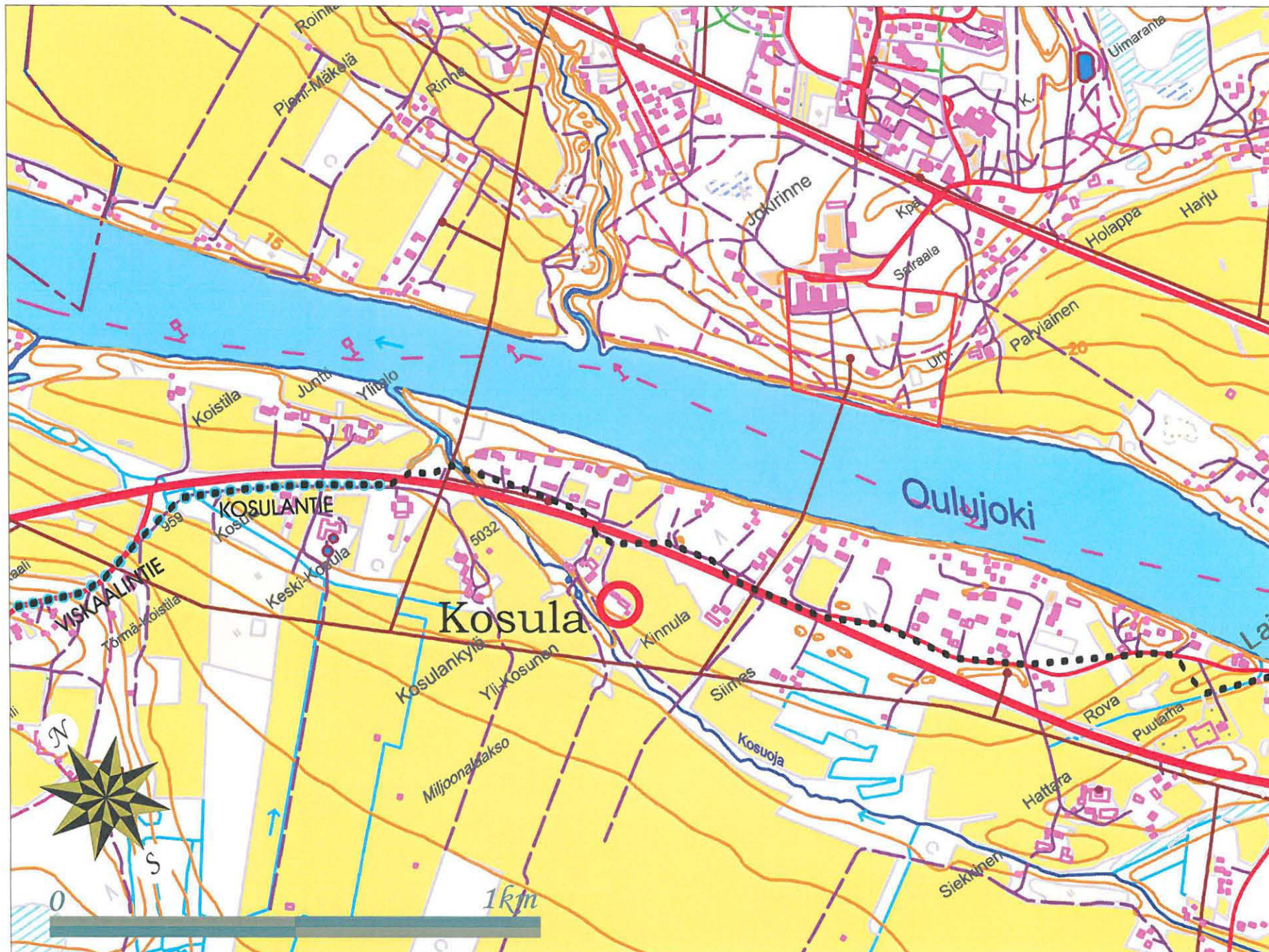
OULU

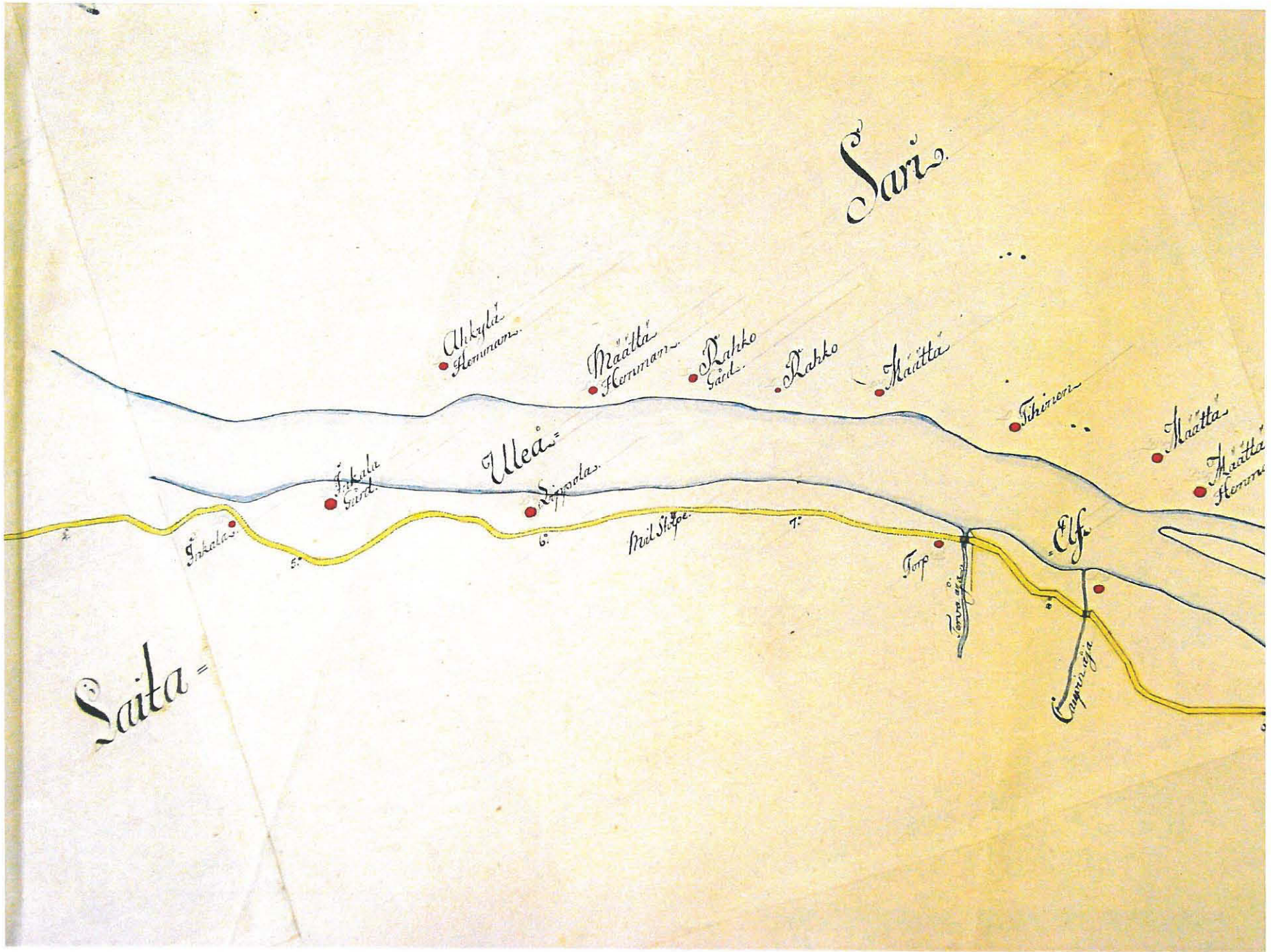
HANGASKANGAS

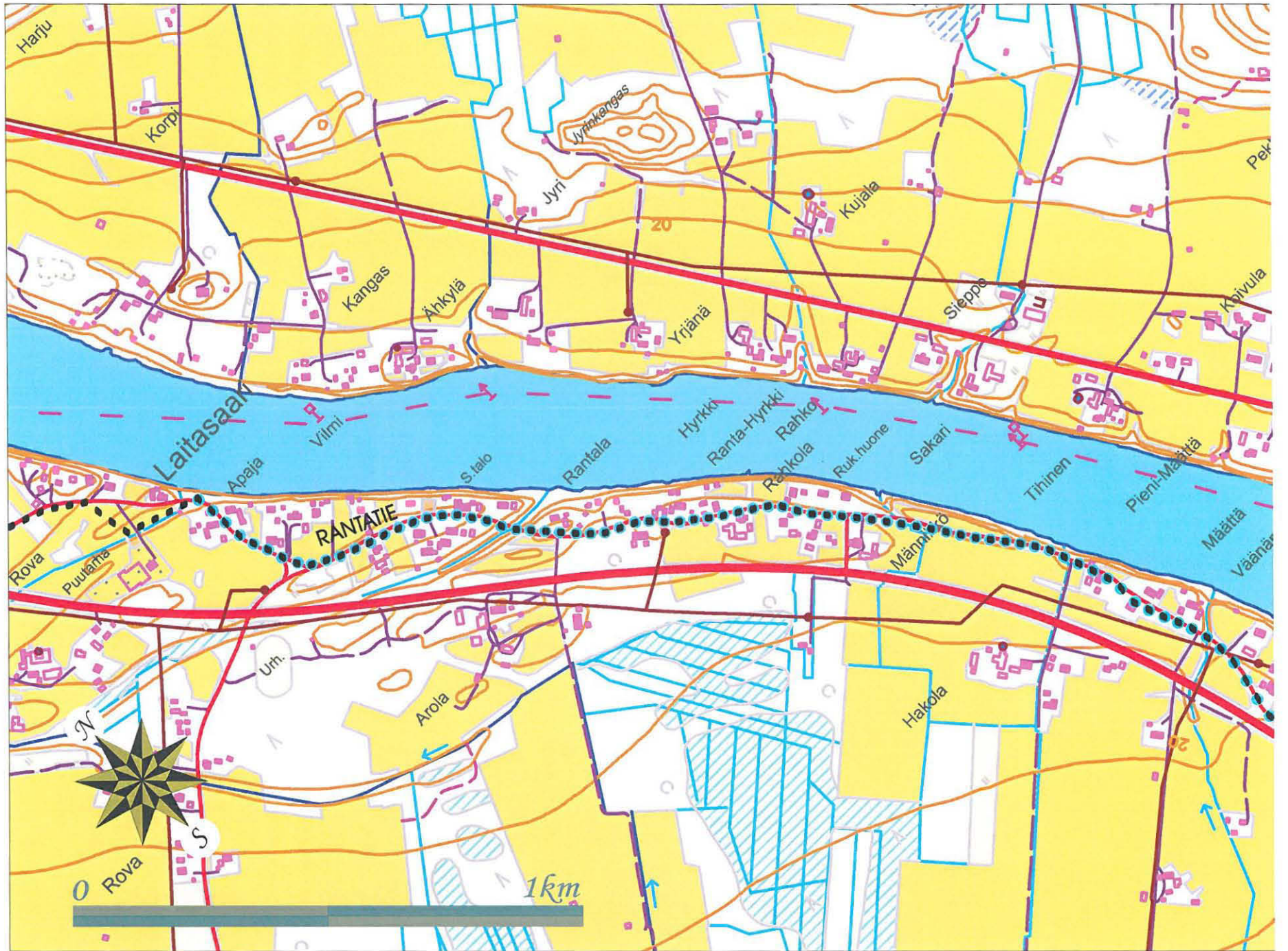

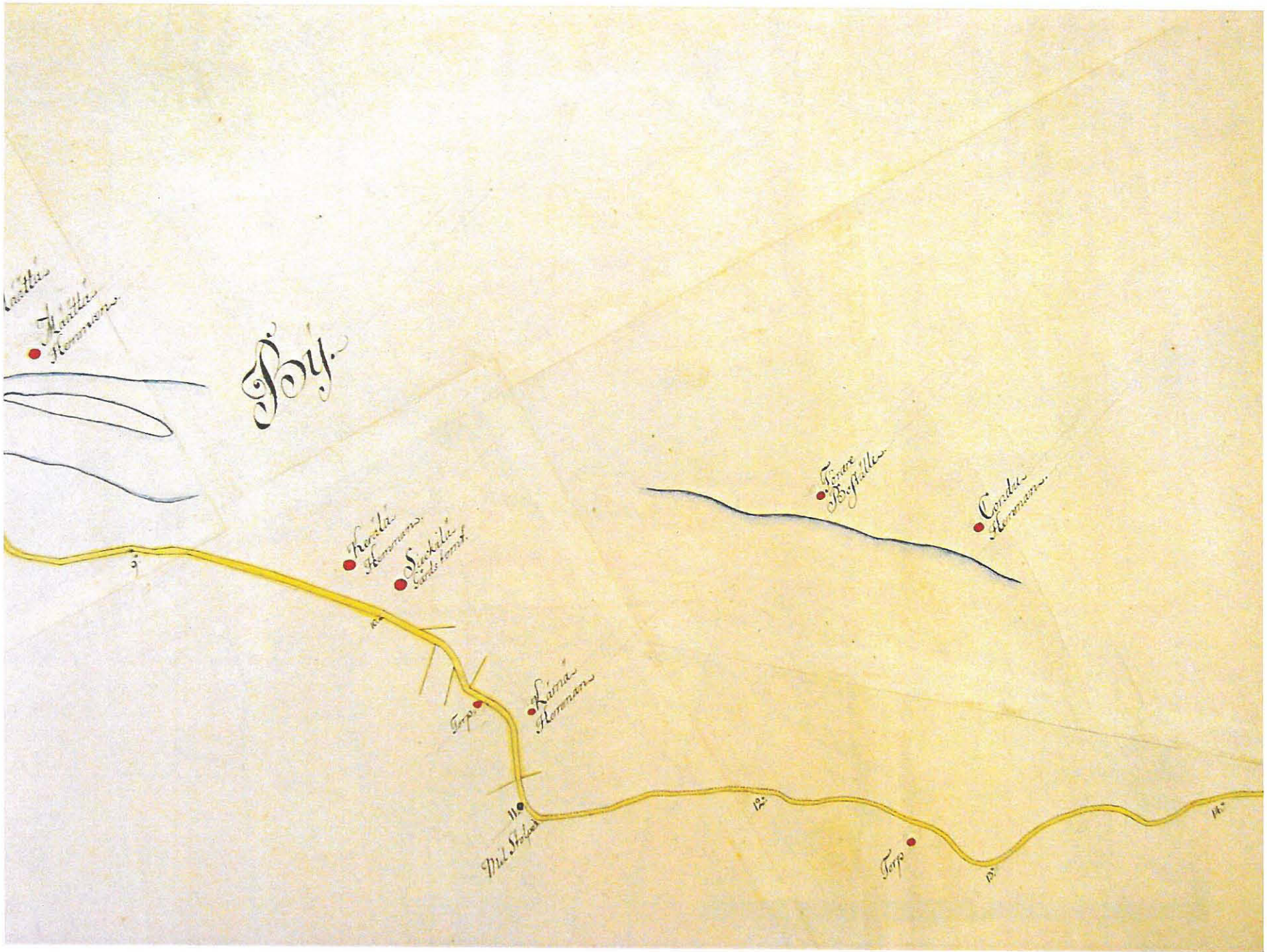

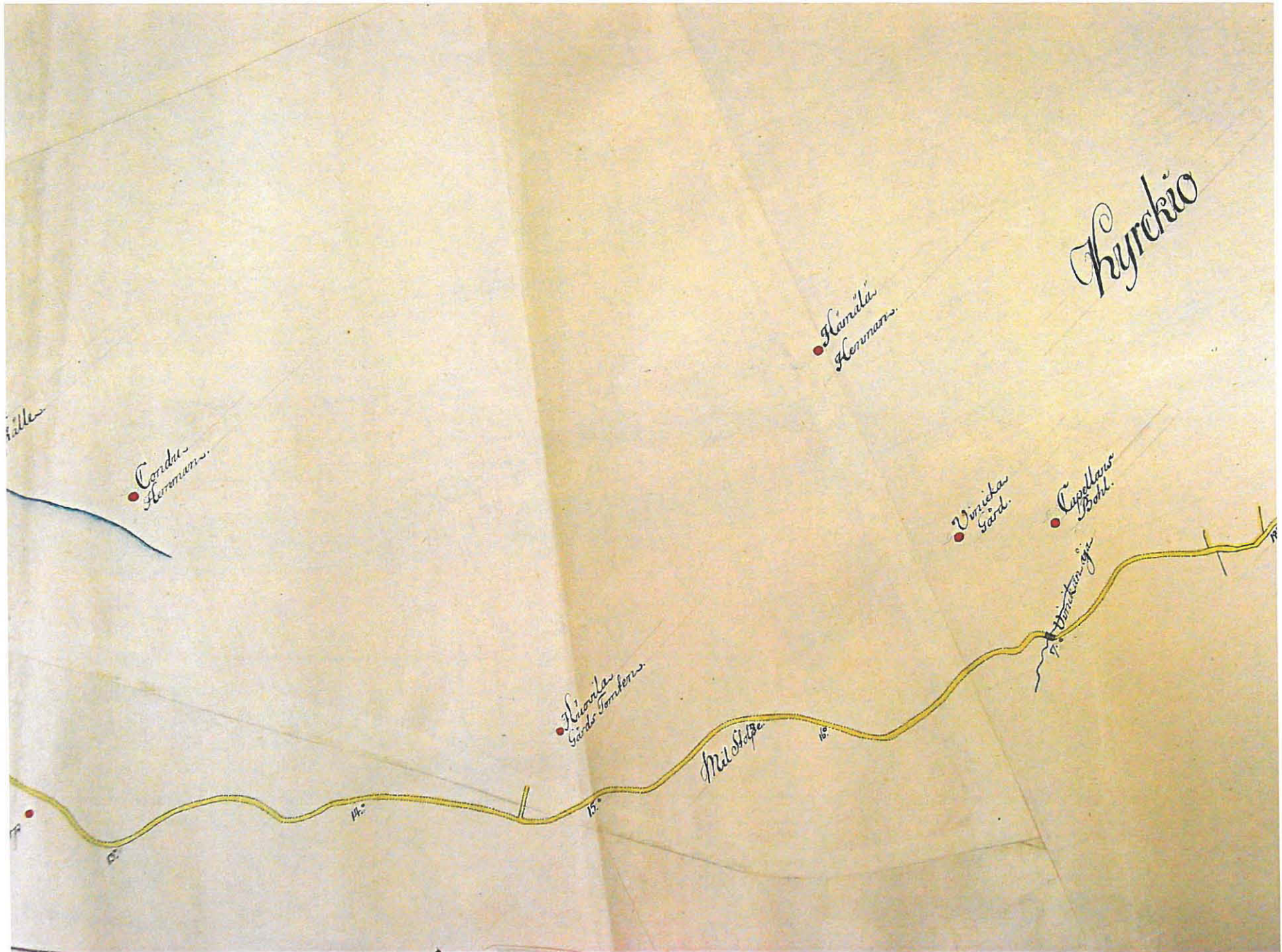

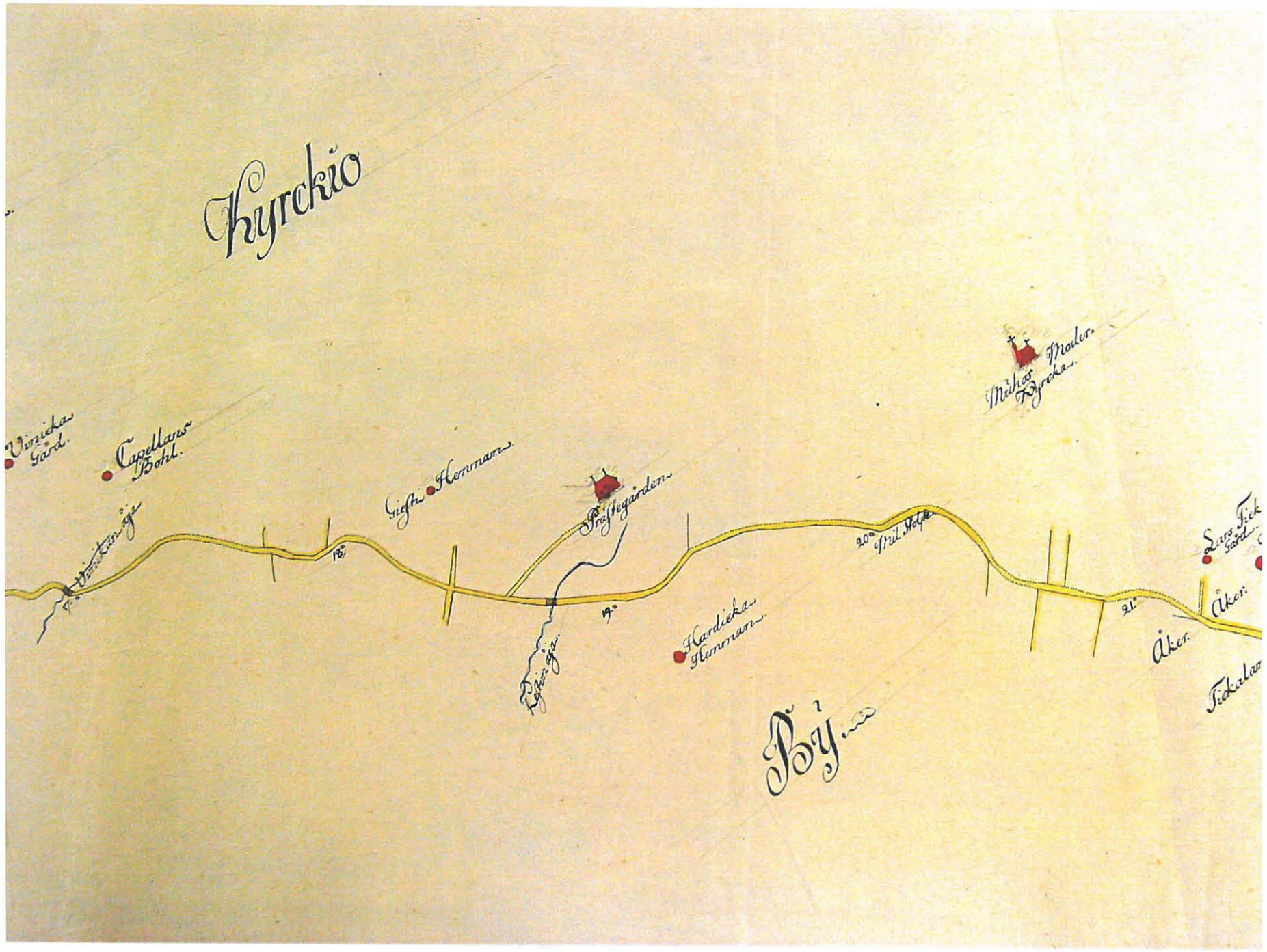

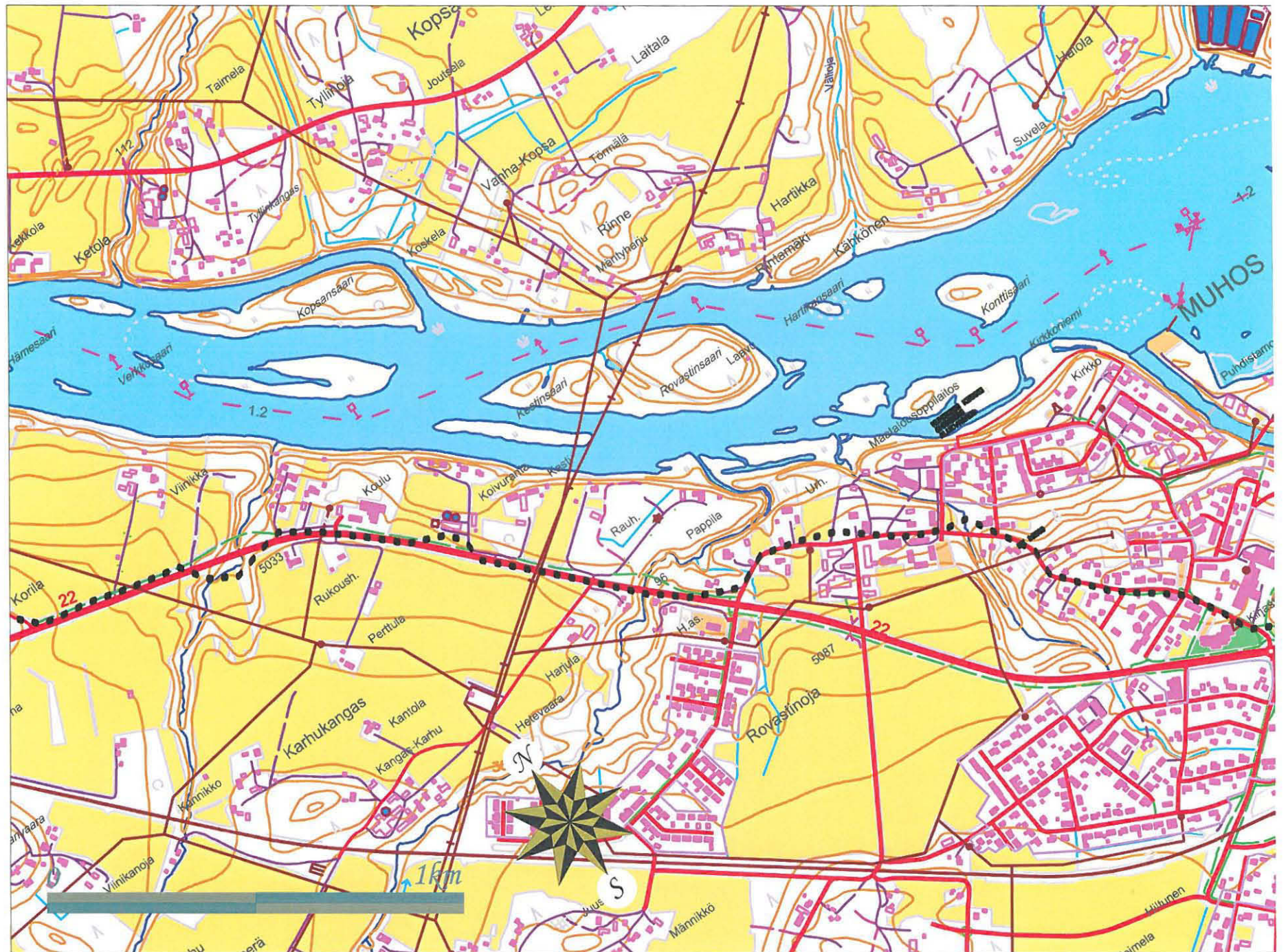

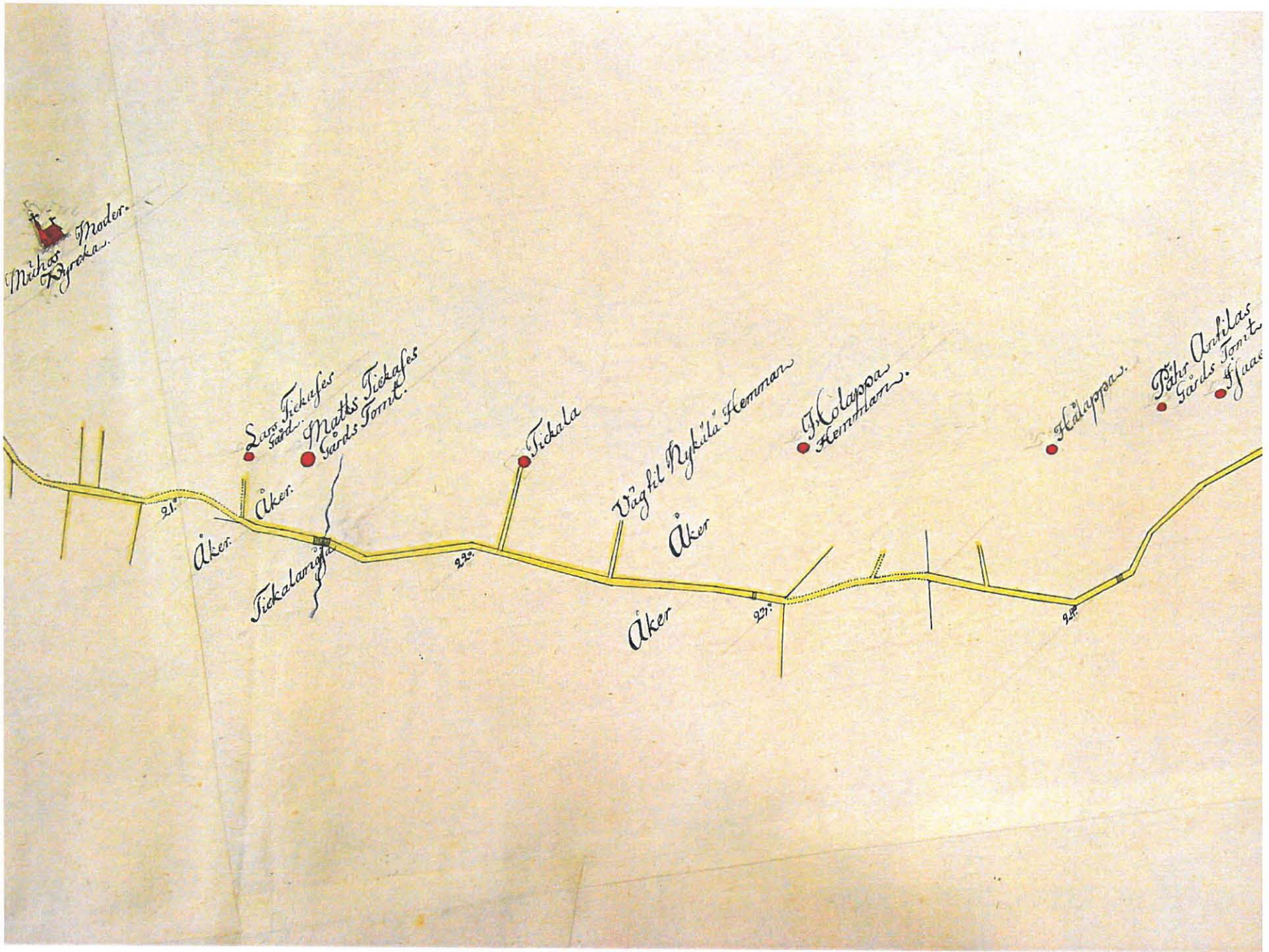

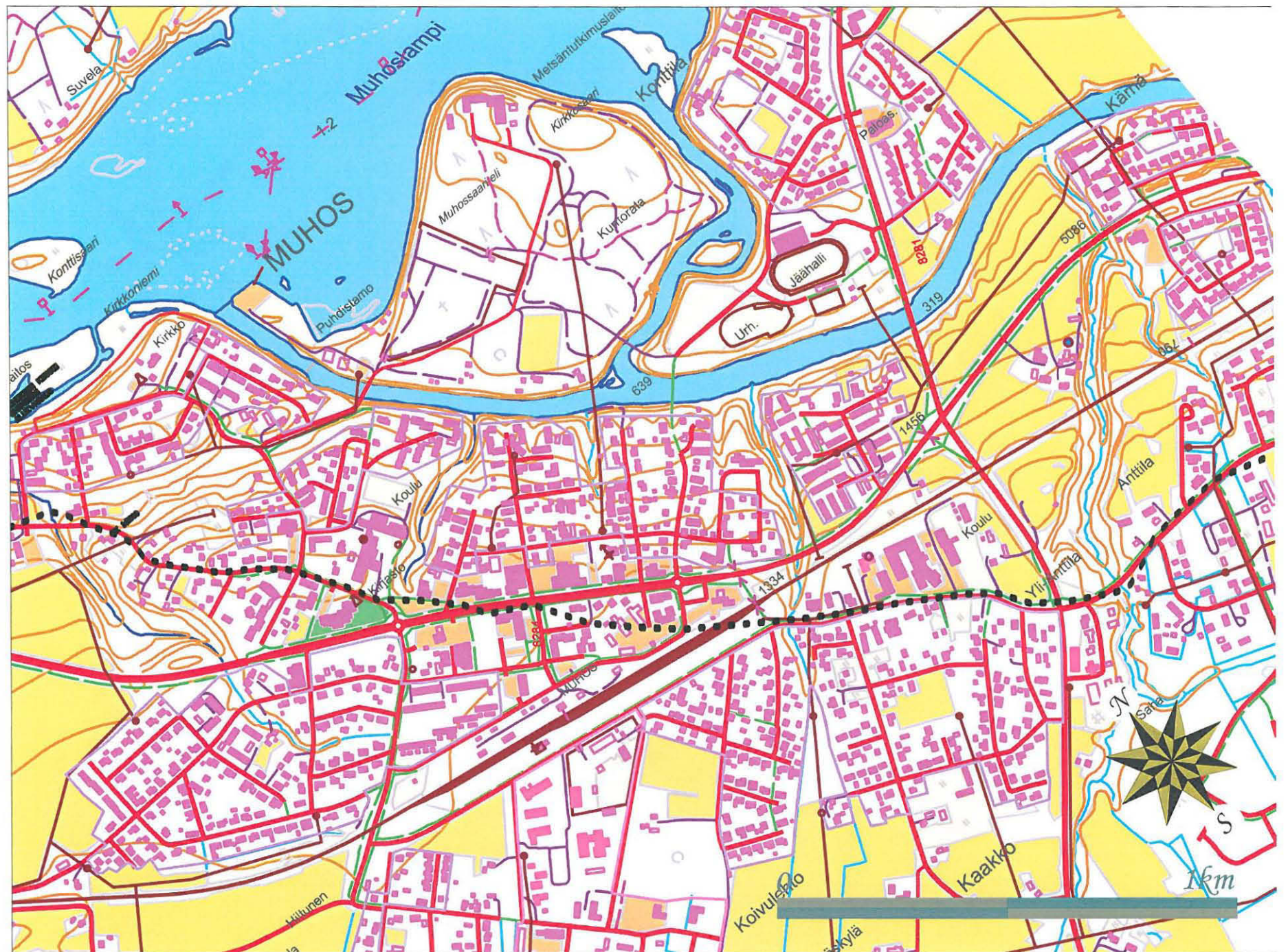

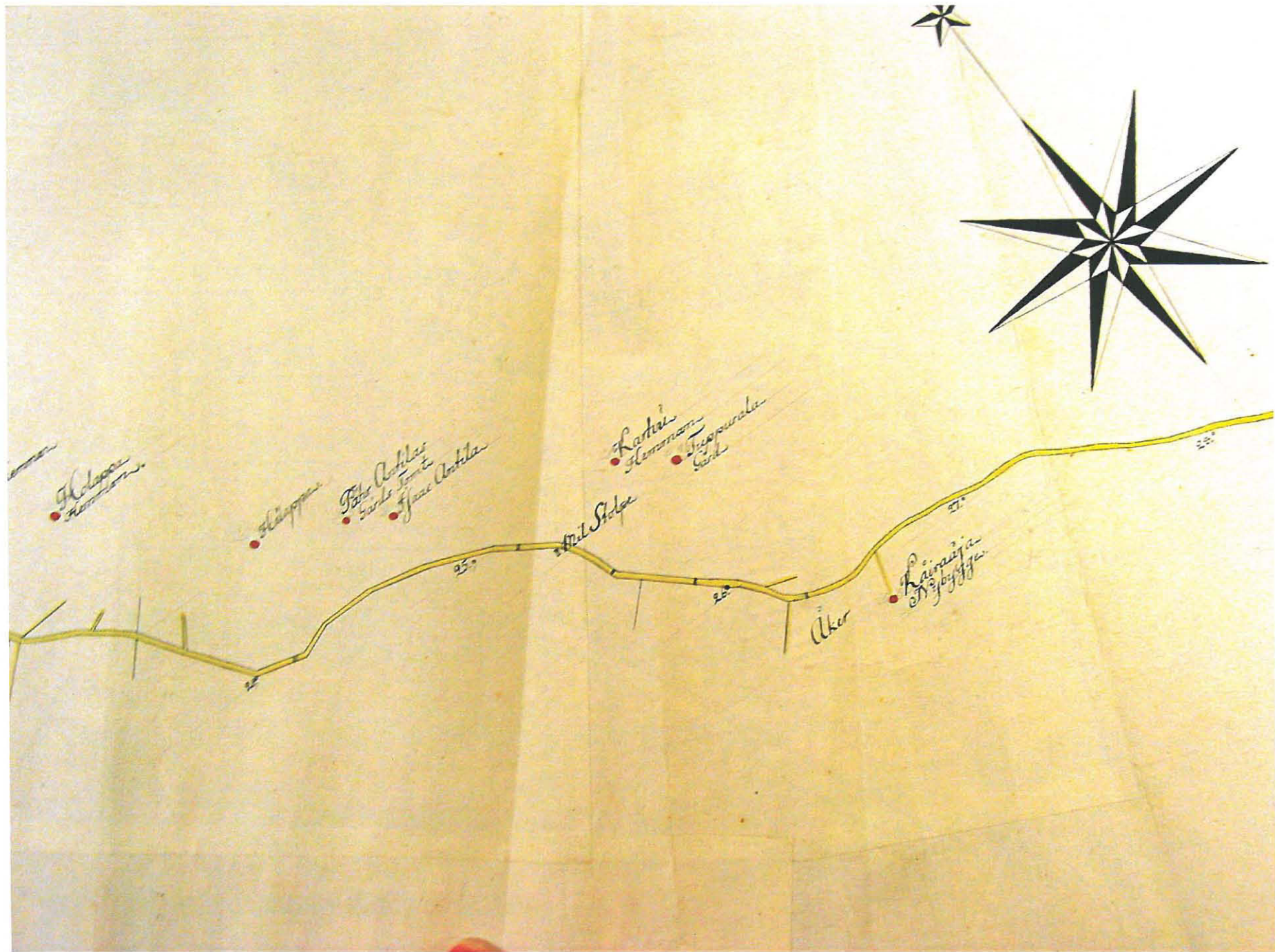

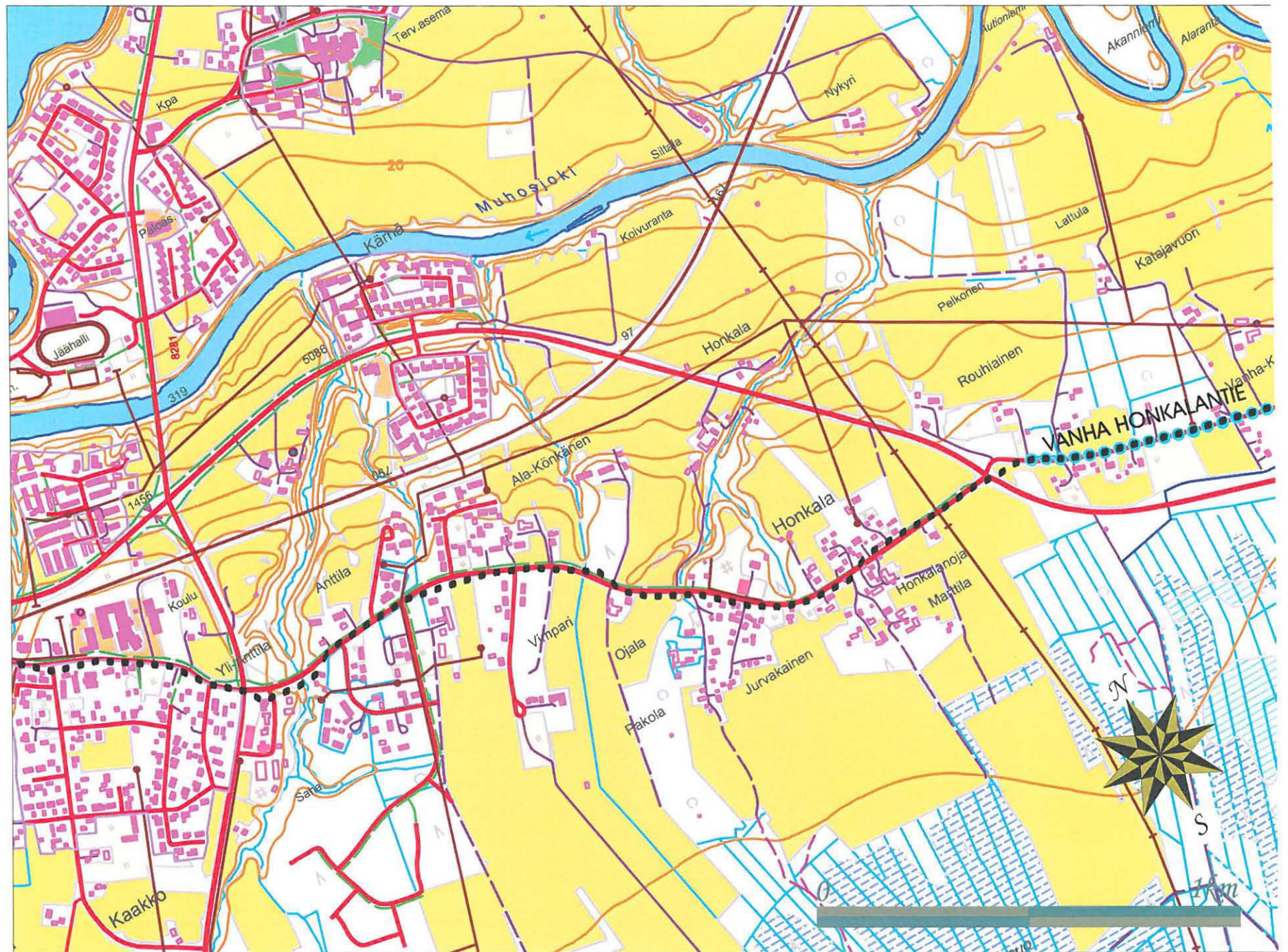

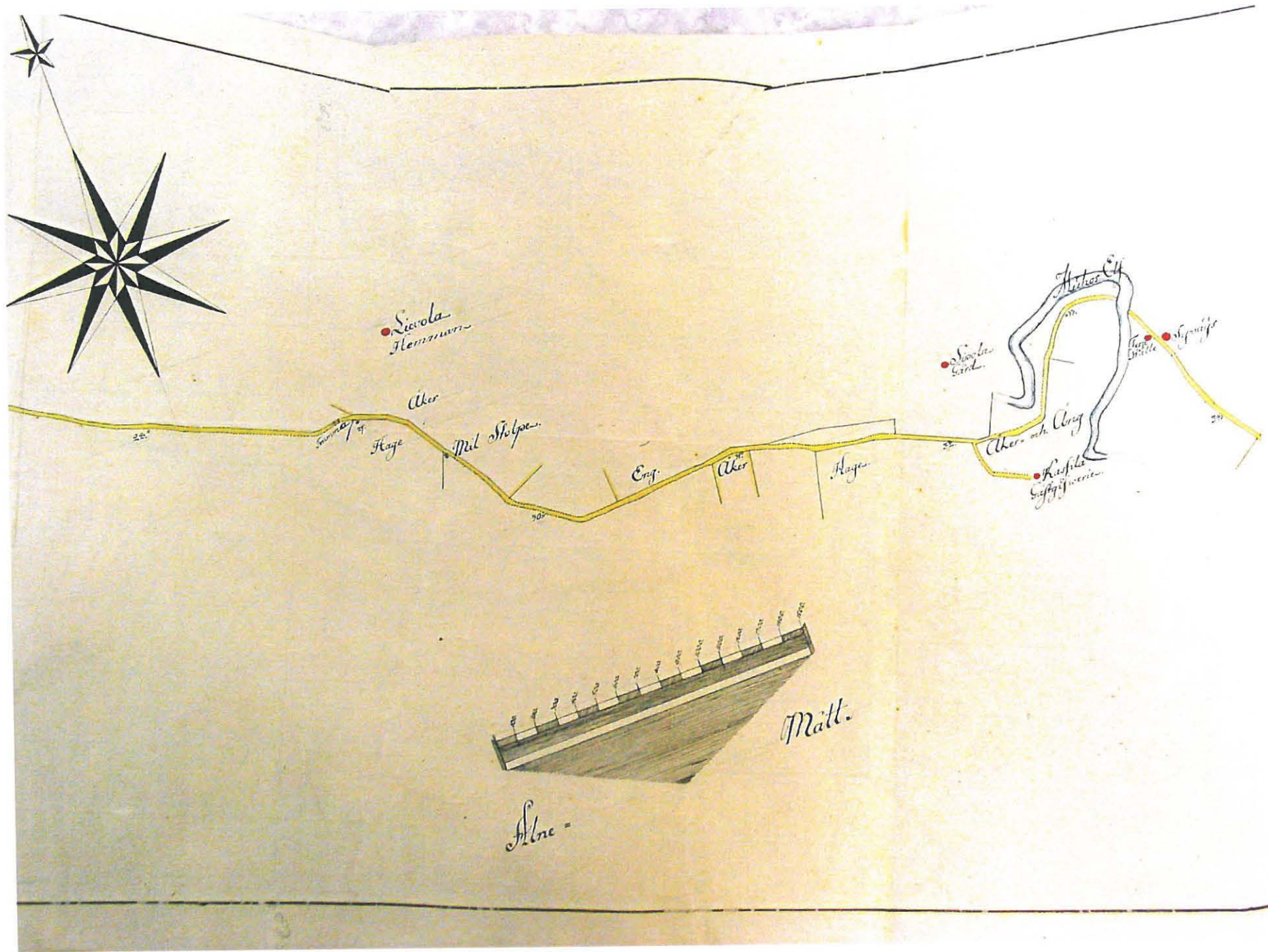

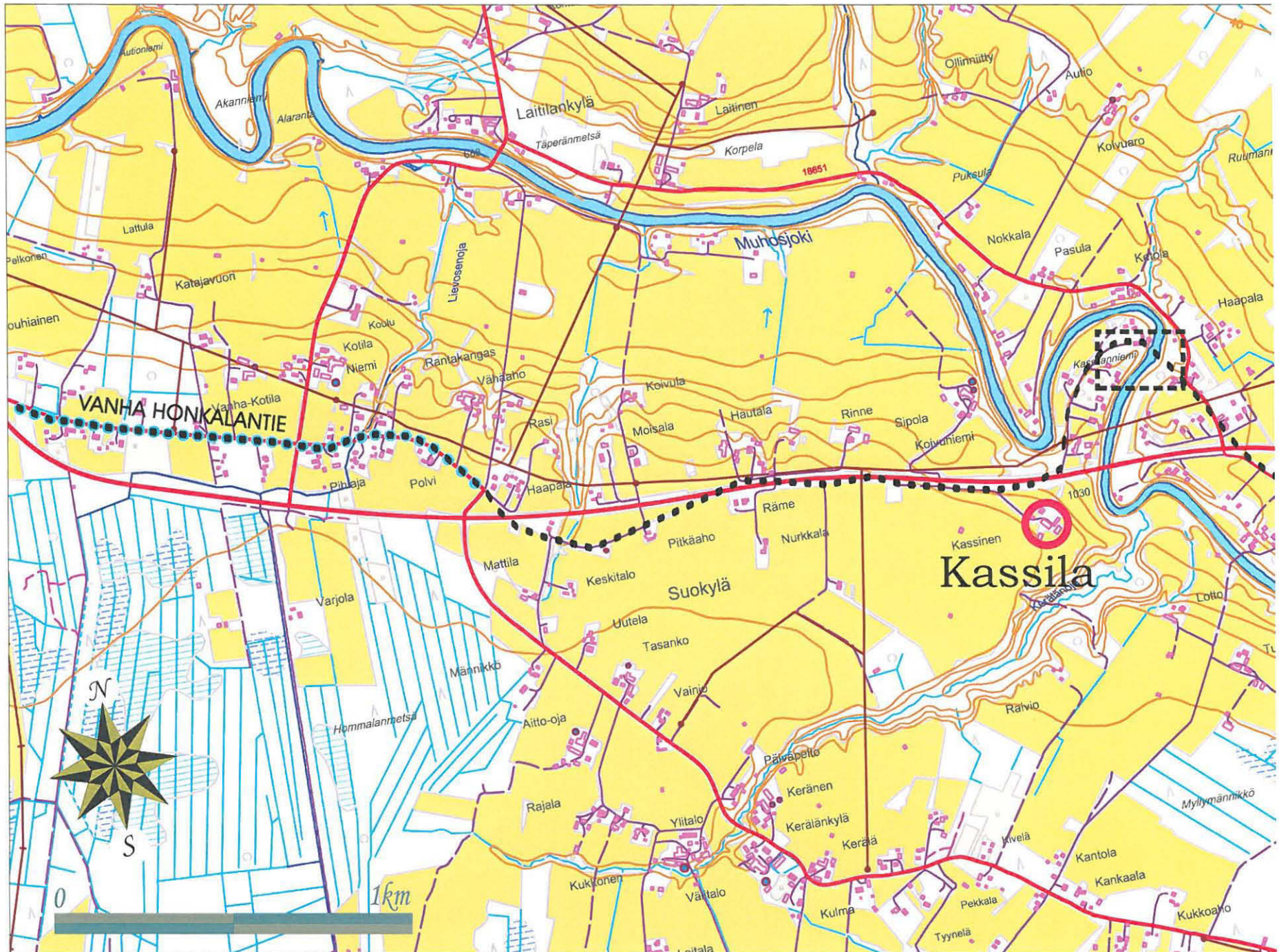

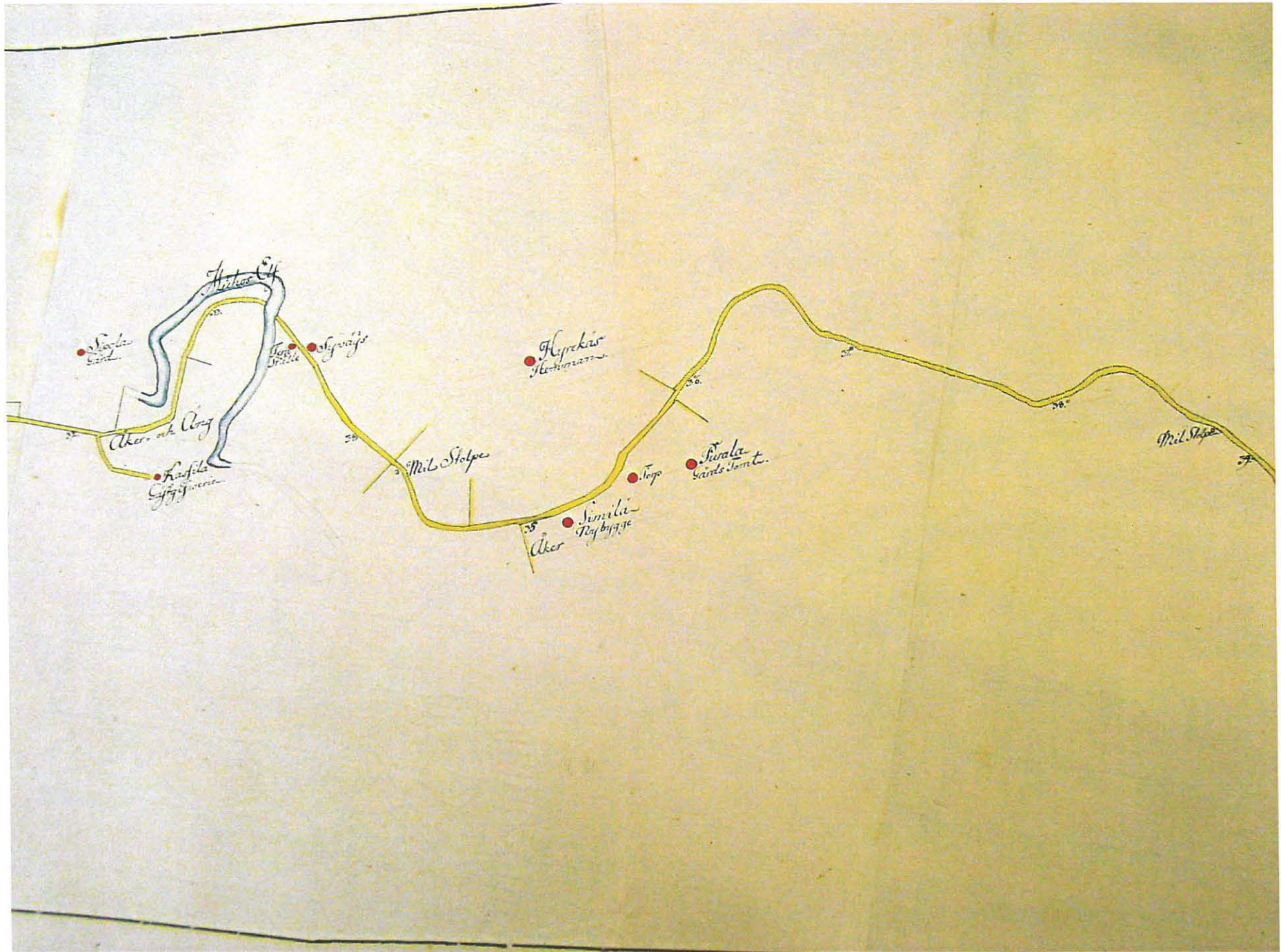

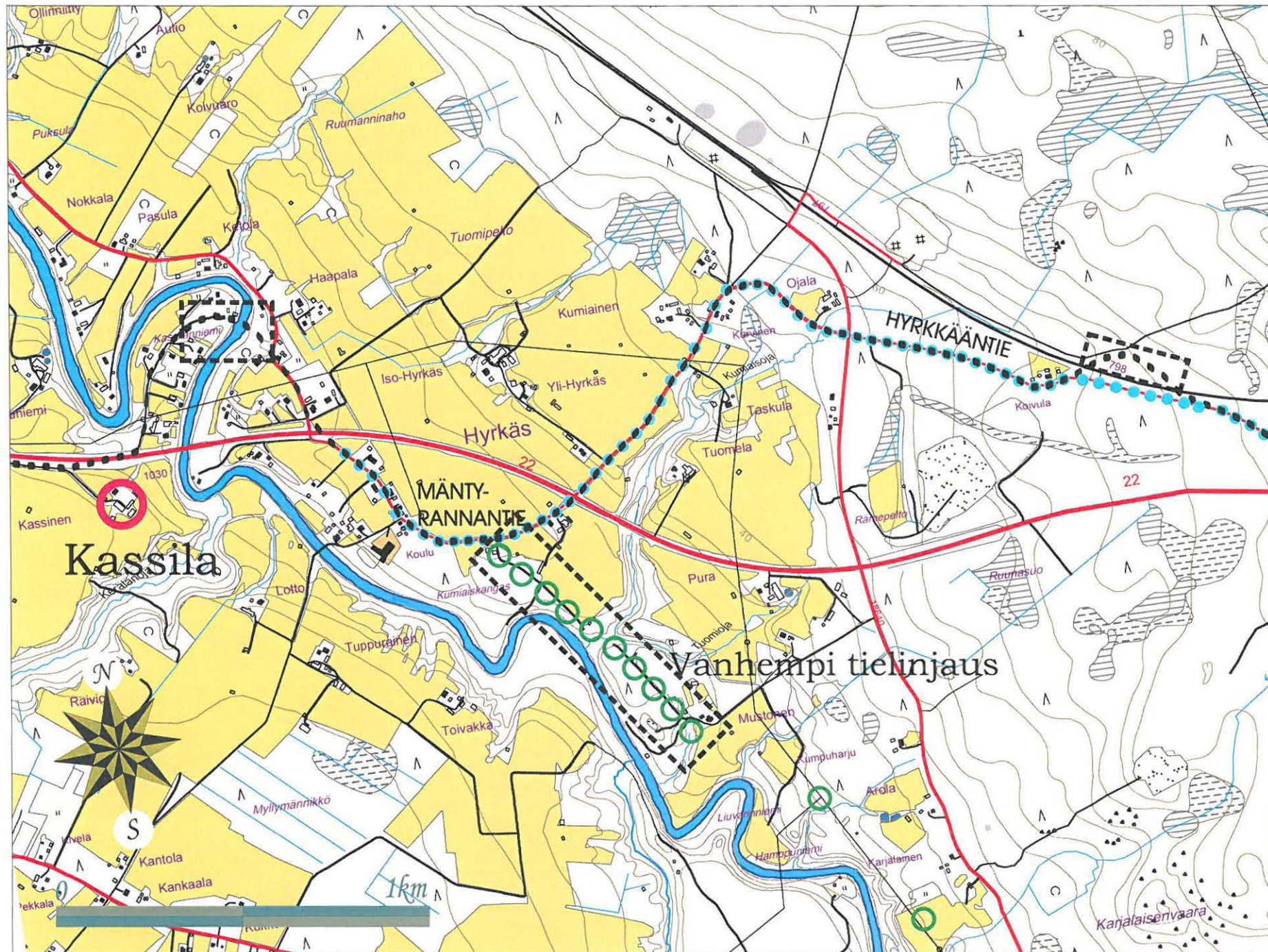

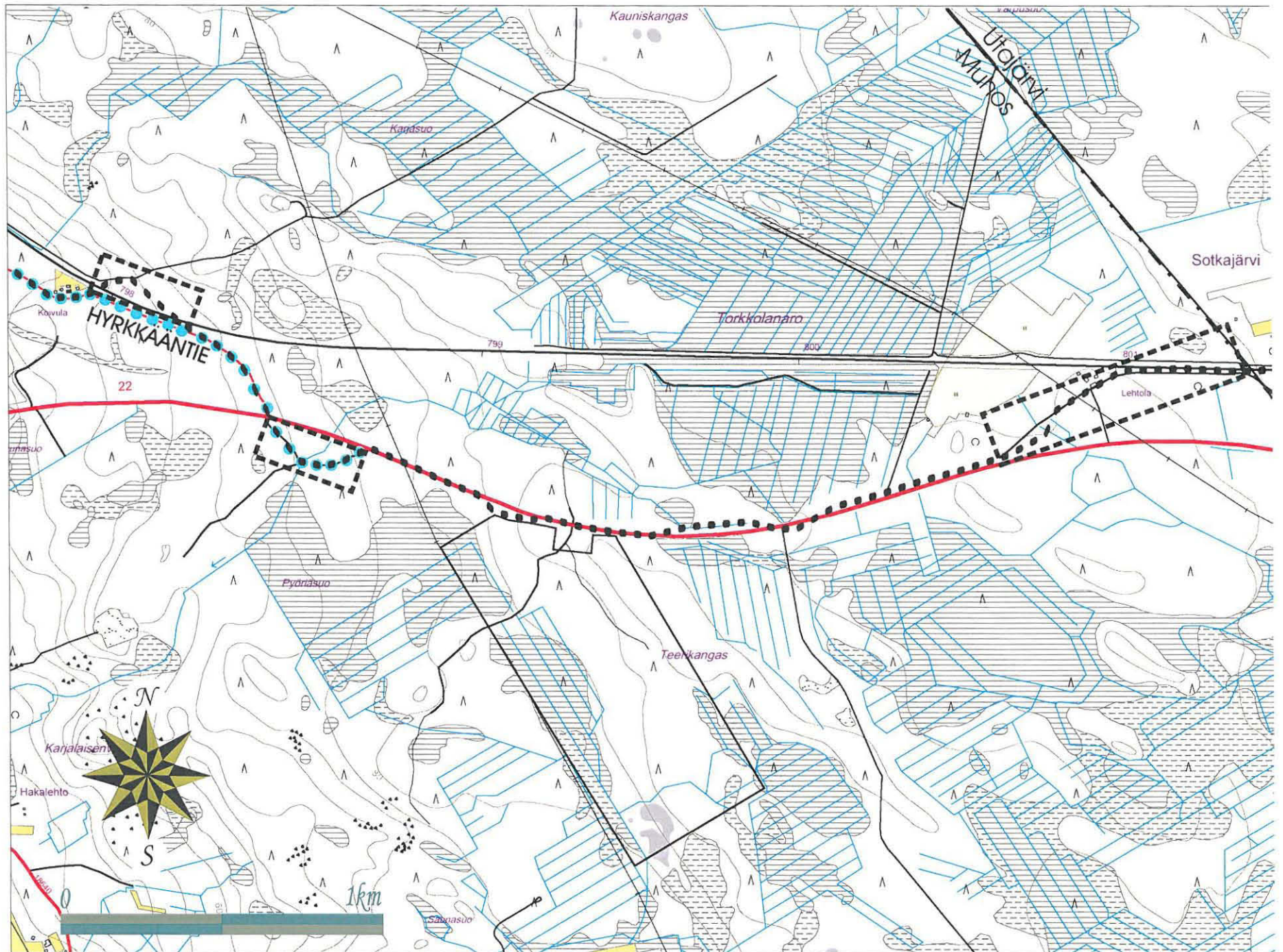

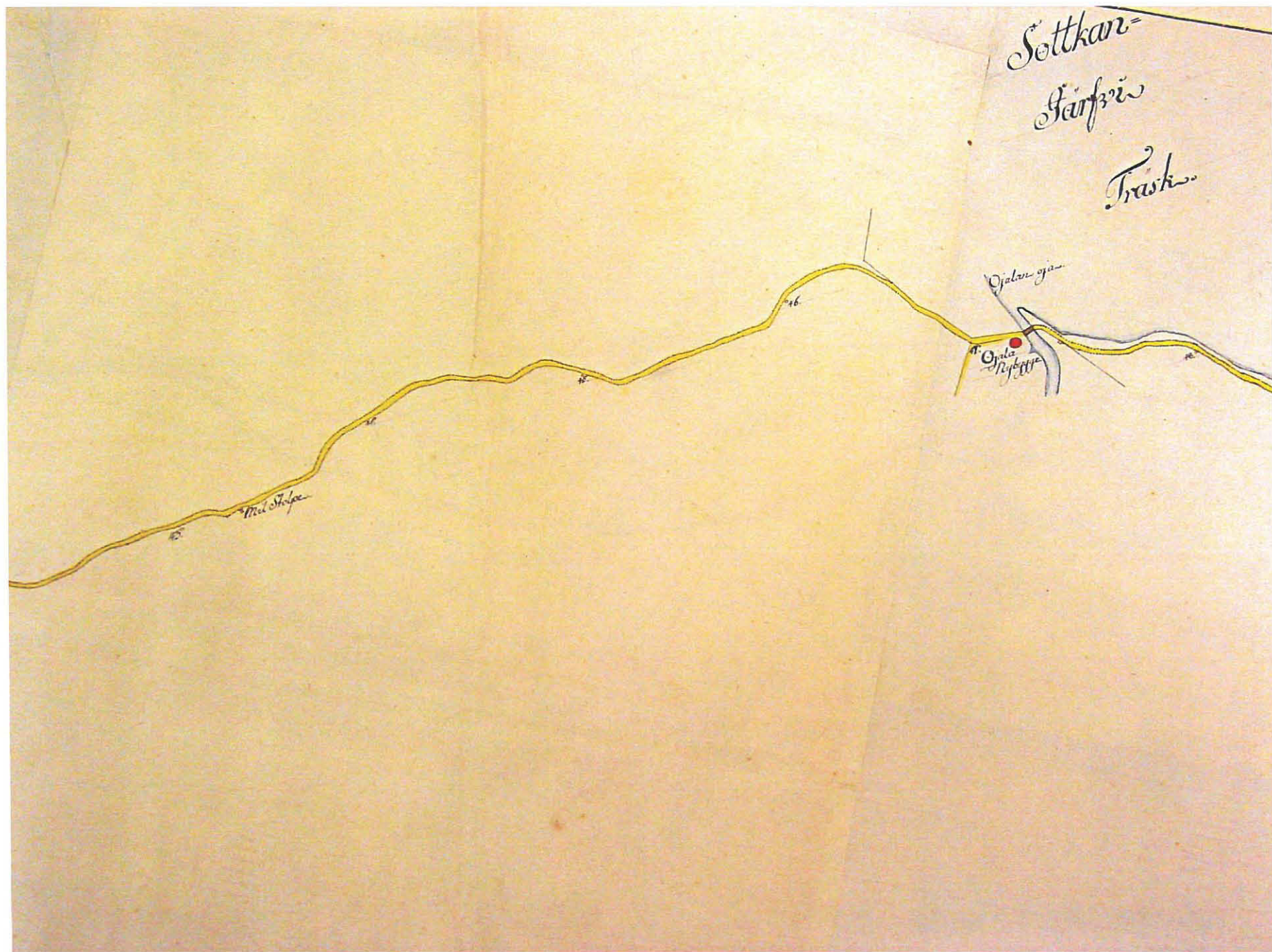

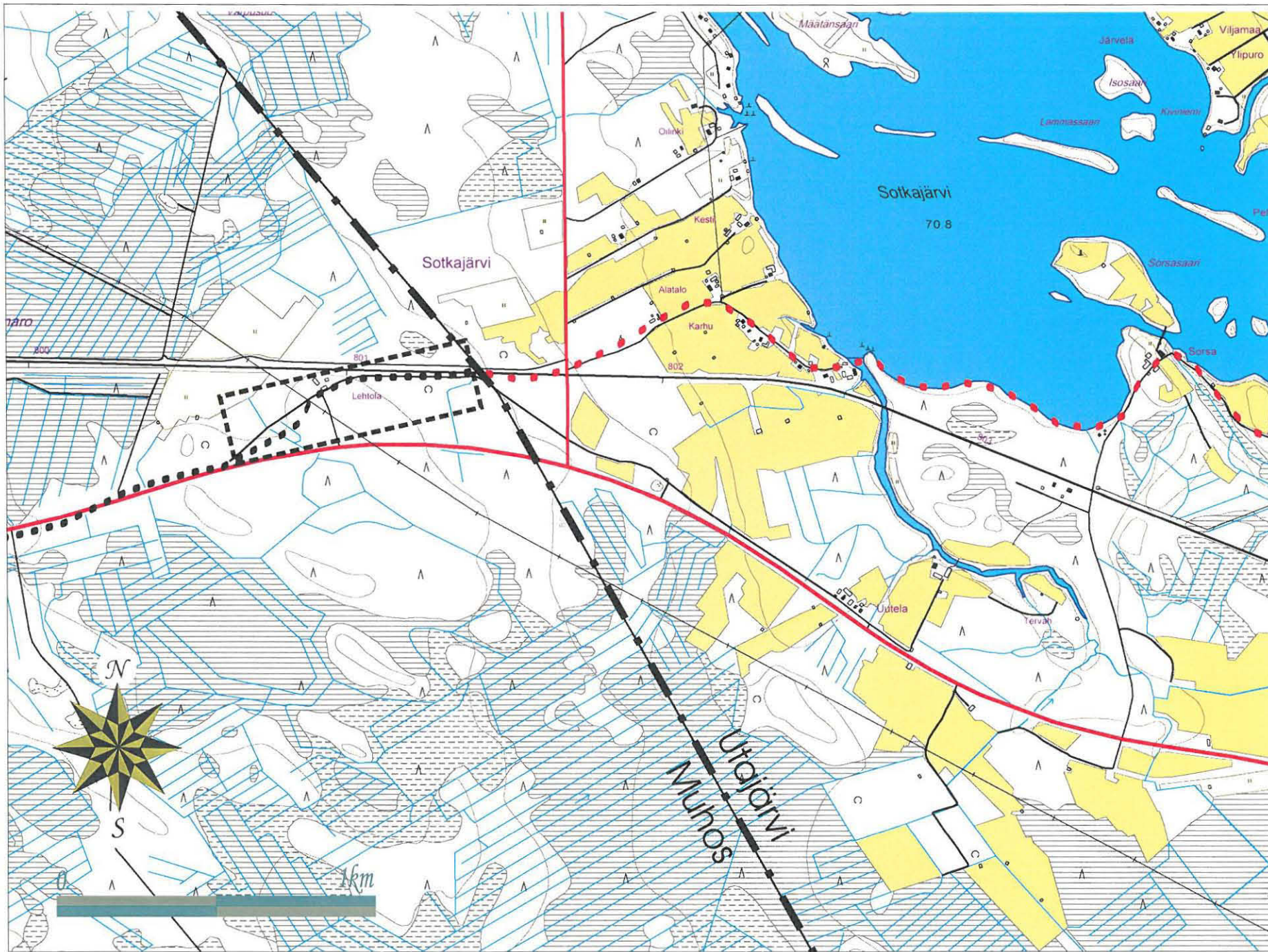

MUHOS-UTAJÄRVI

SOTKAJÄRVI

OULU, MADEKOSKI
MÄÄTÄNKANGAS-SÄRKIOJAN SILTA

TAKAKANNEN KUVAT

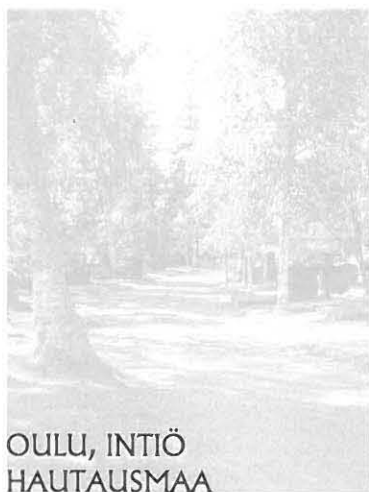
MUHOS,ROVA
RANTATIE MÄÄTÄN SAAREN KOHDALLA

OULU, PIKKARALA, PUKINTIEN ETELÄPUOLI

MUHOS, KORIVAARA, KORILANTIE LÄNTEEN

OULU, INTIÖ
HAUTAUSMAA

OULU, MADEKOSKI
VANHATIE LÄNTEEN

MUHOS
MANKILANTIE

MUHOS, KASSILANNIEMI
NIEMENTIE

MUHOS, HYRKÄS
KAINUUNTIELTÄ ETELÄÄN

YHTEYSTIEDOT

Oulun kaupunki
Suunnittelupalvelut
Kirkkokatu 2A, PL 1
90015 OULUN KAUPUNKI
Puh. (08) 558 410
Fax. (08) 558 41708

sähköposti: kaupunkisuunnittelu@ouka.fi

Muhoksen kunta
Tekniset- ja ympäristöpalvelut
Asematie 14, PL 39
91501 MUHOS
Puh. (08) 5330 111
Fax. (08) 5332 433
sähköposti: muhos@muhos.fi

OULUN KAUPUNKISUUNNITTELU
SARJA A 169 ISSN 0357-8194

